

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Hlebec

Javna dela –
med ukrepom aktivne politike zaposlovanja in
načinom dela v organizacijah

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Hlebec

Mentorica: doc. dr. Barbara Rajgelj

Javna dela –
med ukrepom aktivne politike zaposlovanja in
načinom dela v organizacijah

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Zahvala

Zahvala gre v prvi vrsti mentorici Barbari Rajgelj, ki ni pomagala le s koristnimi nasveti in predlogi, temveč je tudi natančna, razumevajoča in srčna oseba. Nadalje je bila neprecenljiva pomoč gospe Nuške Brnot s Statističnega urada Republike Slovenije, ki mi je pomagala pri pridobivanju podatkov o razširjenosti javnih del, hkrati pa mi je dala nekaj odličnih iztočnic za njihovo analizo. Enako velja za gospo Mojco Ulaga z Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, ki se je potrudila s pridobivanjem podatkov o izhodih javnih delavcev v redne zaposlitve. Hvala Robertu Mohoriču in Tomažu Zaniuku z Radia Študent, ki sta mi zagotovila in pomagala osmisлити informacije za študijo primera, ter Anžetu Zormanu, ki je prispeval svoje izkušnje z javnimi deli v zgoraj omenjeni organizaciji. Osebjū službe za dodiplomski študij na FDV, ki je na moja vprašanja in prošnje odgovarjalo nadvse hitro in natančno. Hvala Primožu, ki je neko poletno noč pred Pritličjem dejal: "*Ma*, to diplomo bo Nina *spičila* en, dva, tri." Piki, ki nikoli niti za sekundo ne neha verjeti vame. Coil, ki so me spremljali večino časa pisanja in so tudi sicer nepogrešljivi. Barbari, ki mi je malo pihala na vest. Leonardu, ki je z blagim zanimanjem spremljal moj napredek. Jaki, Špeli, Juretu, Anuši in Silviji za zatočišča med pisanjem ter še mnogo več. Hvala staršema, Mirku in Jelki, za vse.

Javna dela – med ukrepom aktivne politike zaposlovanja in načinom dela v organizacijah

Javna dela so eden izmed ukrepov aktivne politike zaposlovanja in se običajno izvajajo v pristojnosti zavodov za zaposlovanje. Pomembna so zlasti zato, ker javnim delavcem zagotavljajo, da ohranjajo delovne navade in se socialno vključujejo, hkrati pa opravljajo dela, ki so pomembna za določeno skupnost. Javna dela se opravljajo v nevladnih oziroma neprofitnih organizacijah, ki pa so močno odvisne od vladnih virov financiranja. Diplomsko delo se zato ukvarja z značilnostmi javnih del, njihovo vsebino, podrejenostjo zakonodaji in njihovimi učinki v organizacijah, v katerih se izvajajo. Pri tem se naslanja na analizo primarnih in sekundarnih virov (zakoni, pozivi, načrti, programi in poročila) s področja izvajanja javnih del (katalogi programov javnih del, navodila za izvajanje programov javnih del itd.) in na študijo primera konkretne organizacije (Zavod Radio Študent). Rezultati teh analiz kažejo, da javna dela kot instrument aktivne politike zaposlovanja dobro izpolnjujejo svojo zaposlovalsko funkcijo za čas izvajanja, so pa podrejena neenotni zakonodaji v nevladnem sektorju in specifikam posameznih nevladnih organizacij.

Ključne besede: aktivna politika zaposlovanja, javna dela, nevladne organizacije Radio Študent.

Community Work Programmes – an Instrument of Active Labour Policy and a Working Method in NGOs

Community work programmes are one of the active labour market policy measures and are usually implemented by employment agencies. Their significance lies in the fact that they help community workers maintain their work habits and social inclusion. Participants in these programmes also provide a valuable service to the public. Community work programmes are carried out in NGOs, which are characterized by being heavily dependent on public/government funding. This thesis focuses on the characteristics of community work programmes, their content, the legislation defining them, and their impact in the organisations where they are performed. Work for this thesis was based on the analysis of primary and secondary sources concerning community works (legislation, public appeals, plans, programmes and reports). The last part is based on a case study that was carried out in a specific organisation (Radio Študent Institute). The results of these analyses show that community works are fairly successful as an active labour policy instrument, but are also very much a subject of discordant legislation in the NGO sector and specific conditions of individual NGOs.

Key words: community work programmes, active labour market policy, NGOs, Radio Študent.

Kazalo

1 Uvod	8
1.1 Opredelitev	8
1.1.1 Akterji javnih del	9
1.2 Zgodovina	10
1.3 Cilji	11
1.4 Hipoteze	12
2 Javna dela in aktivna politika zaposlovanja	12
2.1 Umeščenost javnih del v aktivno politiko zaposlovanja	14
2.3 Obseg javnih del v Sloveniji v letih 2013–2015	17
2.4 Vsebine programov javnih del	21
2.5 Pogoji in način vključitve v programe javnih del	23
2.6 Spremljanje izvajanja programov javnih del	25
2.7 Posebnosti pogodbe o zaposlitvi za opravljanje javnih del	26
2.8 Javna dela in izhodi v redno zaposlitev	29
2.8.1 Izhodi iz javnih del v redno zaposlitev v obdobju 2010–2014	31
2.9 Hipoteza H 1	32
3 Javna dela kot ukrep za financiranje in delovanje nevladnega sektorja	33
3.1 Poslanstvo nevladnega sektorja	35
3.2 Pravne oblike organizacij v nevladnem sektorju	36
3.3 Zaposlovanje v NVO	37
3.4 Oblike in načini dela v nevladnih organizacijah	38
3.5 Umeščenost javnih del v delovanje nevladnega sektorja	39
3.5.1 Javna dela v NVO v številkah	39
3.5.2 Zakonodaja in javna dela v NVO	41
3.6 Prihodki in financiranje nevladnega sektorja	42
3.7 Ekonomika in uspešnost delovnega procesa pri javnih delih	45
3.8 Hipoteza H 2	46
4 Javna dela v Zavodu Radio Študent – študija primera	47
4.1 Dejavnost Zavoda Radio Študent	47
4.2 Organizacija Zavoda Radio Študent	49
4.3 Temeljni raziskave	50

4.4 Zbiranje in obdelava podatkov	51
4.5 Študija.....	52
4.5.1 Izkušnje organizacije z javnimi deli.....	53
4.5.2 Izkušnje javnega delavca na Radiu Študent.....	57
4.6 Hipoteza H 3	60
5 Prihodnost programov javnih del in predlogi za izboljšave	61
6 Sklep	65
7 Literatura	68
Priloge	73
Priloga A: Pogodba o zaposlitvi pri javnih delih	73
Priloga B: Vsebinsko poročilo glede izvajanja javnih del	78
Priloga C: Interna poizvedba glede upravičencev do opravljanja javnih del na Radiu Študent (e-pošta).....	80
Priloga Č: Intervju z izvajalcem javnih del (Zavod Radio Študent, v njegovem imenu Robert Mohorič in Tomaž Zaniuk).....	82
Priloga D: Prijava programa javnega dela na razpis ZRSZ za leto 2015	85
Priloga E: Intervju z javnim delavcem na Radiu Študent.....	89

Kazalo tabel

Tabela 2.1: Javni delavci po spolu in doseženi izobrazbi (2008–2014).....	30
Tabela 2.2: Število vključitev v javna dela v letih 2010–2014	31
Tabela 2.3: Izhodi iz javnih del v redno zaposlitev v letih 2010–2014	31
Tabela 3.1: Zaposlenost v nevladnih organizacijah (2014)	37

Seznam uporabljenih kratic

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
APZ	aktivna politika zaposlovanja
CNVOS	Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij
DN	denarno nadomestilo
DSP	denarna socialna pomoč
JD	javna dela
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MOL	Mestna občina Ljubljana
NVO	nevladne organizacije
RŠ	Radio Študent (tudi Zavod Radio Študent)
SAZAS	Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ZDR-1	Zakon o delovnih razmerjih
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZUTD-A	Zakon o urejanju trga dela
ZZ	Zakon o zavodih
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

1 Uvod

"Javna dela so nesmisel in le gašenje požara s¹ kozarcem vode."

(Predlagam.Vladi.si 2015)

Morda je povsem na začetku smiselno omeniti, da pričujoče diplomsko delo nastaja pozneje, kot je bilo enkrat predvideno. Avtorica sem v času raziskovanja in pisanja o javnih delih v Sloveniji že izkusila domači trg delovne sile z vsemi njegovimi zakonitostmi. Tematika javnih del me zanima, ker je eden izmed tistih mehanizmov, ki so jih v okviru aktivne politike zaposlovanja Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) največkrat deležni moji vrstniki in zato, ker sem tudi sama v času pisanja bila vključena v program ZRSZ spodbujanja zaposlovanja. Mehanizem samozaposlitve je tisti, prek katerega sem se sama srečala z aktivno politiko zaposlovanja, za temo svoje diplomske naloge pa sem izbrala javna dela.

1.1 Opredelitev

Javna dela najbolj splošno definiramo kot dela, v okviru katerih posamezniki, vključeni vanje, zagotavljajo nekatere univerzalne koristi za družbo. Za to morajo biti izpolnjene določene predpostavke, ki jih običajno določi država oziroma inštitucija, pristojna za uravnavanje trga delovne sile.

Svetlik in drugi (2002) javna dela opredelijo takole: "Pojem javna dela se nanaša na dela, ki jih organizirajo javne avtoritete (vladarji, oblast, vlade), pri izvajanju katerih bolj ali manj prisilno sodeluje relativno veliko ljudi in katerih učinki so splošno družbeno oziroma javnokoristni; to pomeni, da so dostopni širokemu krogu ljudi, pod pogoji seveda, ki jih določijo javne avtoritete."

¹ V originalnem zapisu je uporabljen predlog "z", ki je slovnično napačen. V tem navedku je popravljen v predlog "s".

Svetlik in drugi (2002) navajajo še, da so se javna dela izvajala pravzaprav v najrazličnejših obdobjih družbeno-ekonomskega razvoja. Opisan je denimo primer starega Egipta, kjer so bili z javnimi deli zgrajeni obsežni namakalni sistemi, piramide in druga obeležja, v srednjem veku so z javnimi deli gradili utrdbe in obzidja, v Nemčiji in na Nizozemskem pa so v 19. stoletju oblasti organizirale "poljedelske skupnosti", v katere so vključevale obubožane kmete, saj so jim tako zagotavljale preživetje (Svetlik in drugi 2002).

1.1.1 Akterji javnih del

Iz navedenega gre sklepati, da se je z javnimi deli na neki način vedno zagotavljalo izvajanje dveh funkcij: z njimi so oblasti poskrbele za to, da je bilo opravljeno družbeno koristno delo, hkrati pa je bilo z njimi poskrbljeno tudi za ekonomsko in socialno vključenost posameznikov, ki so ta dela opravljali. Ta (vsaj) dvojna narava javnih del je postala še posebej izrazita v 20. stoletju. Nosilci glavnih interesov javnih del so zlasti *izvajalci APZ* in *naročniki* (skrbijo za javni interes) ter *izvajalci javnih del* in *javni delavci* (zagotavljajo izvajanje socialne funkcije). Javna dela so tako postala ukrep, ki dandanes zadeva naslednje akterje:

- **izvajalci aktivne politike zaposlovanja:** pri nas to opravlja ZRSZ na podlagi izhodišč, ki jih pripravi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ),
- **naročniki javnih del:** občine, pristojna ministrstva ali glede na vsebino programa javnega dela tudi ustrezna strokovna organizacija, ki jo je ustanovila Republika Slovenija (npr. Narodna in univerzitetna knjižnica, Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti ipd.) (Zavod Republike Slovenija za zaposlovanje 2015a),
- **izvajalci javnih del:** neprofitni delodajalci, ki morajo biti pravne ali fizične osebe, vpisane v Poslovni register RS, in izpolnjevati še nekatere druge pogoje (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015a),
- **javni delavci:** osebe, ki morajo za vključitev izpolnjevati določene pogoje, nato pa lahko na podlagi pogodb o vključitvi in zaposlitvi opravljajo javna dela.

1.2 Zgodovina

Svetlik in drugi (2002) izpostavijo, da so javna dela v 20. stoletju postala eden od ukrepov za uravnavanje dogajanja na trgu delovne sile. Avtorji navajajo denimo primer Združenih držav Amerike, ki so med veliko gospodarsko krizo na začetku tridesetih let minulega stoletja intenzivno posegle po javnih delih kot načinu zagotavljanja preživetja posameznikom, vključenim v dela, hkrati pa so z ugodnimi posojili tovarnarjem in kmetom poskušale ponovno zagnati industrijsko in kmetijsko proizvodnjo. Gospodarska kriza se je namreč kazala tudi kot množična brezposelnost, zato je vlada ZDA organizirala številna komunalna in gradbena dela. Brezposelne osebe so vključevali v gradnjo različnih infrastruktur, obrambnih objektov, objektov za rekreacijo in izobraževalnih ustanov. Posamezniki, vključeni v javna dela, so prejeli minimalne plače, financirane iz zveznega sklada (Svetlik in drugi 2002).

Hudales in drugi (1996) navajajo, da je posledice zgoraj omenjene gospodarske krize v Evropi čutila predvsem Nemčija, ki jo je konec leta 1932 pestilo 6 milijonov brezposelnih in hiperinflacija. Tamkajšnja nacionalsocialistična oblast je zato pričela z organiziranjem obsežnih javnih del. Tako so skušali zajeziti in odpraviti brezposelnost in hkrati povečati svoj vojaški potencial. Država je odpirala tudi dobro znana delovna taborišča, kjer so brezposelne prebivalce in druge skupine ljudi zaposlovali celo prisilno. V (nekdanjih) socialističnih državah pa smo se srečali še z eno vrsto netipičnih javnih del, to so bile tako imenovane delovne brigade, ki so obnavljale in industrializirale države (Hudales in drugi 1996).

Ko o javnih delih govorimo danes, je treba najprej spregovoriti o brezposelnosti in aktivni politiki zaposlovanja. Kot zapišejo Hudales in drugi (1996), so se v začetku osemdesetih let minulega stoletja vlade zaradi strahu pred inflacijo v glavnem izogibale uporabi tradicionalnih fiskalnih ukrepov za spodbujanje gospodarske dejavnosti, namesto tega so evropske države začele uvajati ukrepe aktivne politike zaposlovanja.

Hudales in drugi (1996) navajajo, da je bil prvi novejši primer javnih del pri nas izvajanje javnih del po poplavah leta 1990. V sanacijska dela po poplavah so v občinah Celje, Laško, Žalec in Mozirje v skladu s potrebami štabov za civilno zaščito vključili 82 brezposelnih oseb. Te se opravljale predvsem fizična dela, kot so čiščenje okolja in stanovanjskih objektov, raztovarjanje in skladiščenje ozimnice ter drugega materiala za družine, ki so bile v poplavah oškodovane. Izvajanje javnih del je nadzoroval Center za socialno delo v sodelovanju z Rdečim križem, te prve izkušnje z javnimi deli v Sloveniji pa so bile predstavljene na seminarju z naslovom Aktivna politika zaposlovanja – javna dela v Sloveniji, ki ga je v sodelovanju z mariborskim izvršnim svetom in enoto Republiškega zavoda za zaposlovanje Maribor organizirala agencija ARAM 17. in 18. decembra 1990 v Mariboru (Hudales in drugi 1996).

1.3 Cilji

Pričujoče delo bo posvečeno predvsem natančnejši opredelitvi omenjenih mehanizmov in ukrepov, aktivni politiki zaposlovanja in javnim delom ter socialni, izobraževalni in zaposlitveni funkciji javnih del. Izvajanje, vlogo in uspešnost javnih del bom prikazala s pomočjo uradnih podatkov in študije konkretnega primera izvajanja javnih del. Naloga želi opredeliti razmerje med javnimi deli kot instrumentom aktivne politike zaposlovanja in javnimi deli kot načinom financiranja in dela v (nepridobitnih) organizacijah. Prikazala bom razširjenost javnih del v Sloveniji, njihov razvoj in umeščenost v sistem razpoložljivih pravnih oblik opravljanja dela ter ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Poleg klasičnega pristopa k raziskovanju pojma in pomena javnih del, ki je osredotočen na javna dela kot ukrep države na področju trga dela, nameravam raziskati tudi odvisnost nevladnega sektorja od vsakoletnih finančnih sredstev za javna dela in sistemsko umeščenost javnih del v sistem delovanja nevladnega sektorja. Opredelila bom druge možne načine financiranja zaposlitev v nevladnih organizacijah, načine izvajanja dela v neprofitnih organizacijah in na podlagi študije primera prikazala izvajanje in uspešnost konkretnega programa.

Teoretični okvir in raziskovalna vprašanja diplomske naloge bom obdelala s pomočjo zbrane literature, in sicer z analizo primarnih in sekundarnih virov (zakoni, pozivi, načrti, programi in poročila) s področja izvajanja javnih del (katalog programov javnih del, navodila za izvajanje programov javnih del itd.). Zadnja raziskovalna metoda, ki jo bom uporabila pri svojem delu, je študija primera. V njenem okviru nameravam preučiti izvajanje javnih del v organizaciji Zavod Radio Študent, in sicer na podlagi intervjujev z akterji javnih del v tej ustanovi.

1.4 Hipoteze

Pred začetkom raziskovanja sem postavila tudi tri hipoteze, utemeljene na relevantni literaturi s tega področja, ki jih nameravam preveriti s pregledom razpoložljivih primarnih in sekundarnih virov ter s podatki, pridobljenimi s študijo primera. Diplomska naloga bo skladno z namenom in cilji obravnavala naslednje hipoteze:

- **H 1: Javni delavci se po opravljenem programu javnih del praviloma ne zaposlijo v organizaciji, v kateri so dela opravljali.**
- **H 2: Javna dela so pomembna oblika izvajanja dela v nevladnih organizacijah.**
- **H 3: Zaradi fluktuacije javnih delavcev, spreminjanja notranje organiziranosti in togih normativov za vključevanje v javna dela je preučevana organizacija manj učinkovita.**

2 Javna dela in aktivna politika zaposlovanja

Aktivna politika zaposlovanja igra eno najpomembnejših vlog pri ublažitvi in odpravljanju posledic brezposelnosti, njen pojem pa se je najprej oblikoval na Švedskem konec štiridesetih let minulega stoletja (Svetlik 1985).

Aktivna politika zaposlovanja (APZ) se danes v Sloveniji izvaja v obliki ukrepov in programov, ki so predstavljeni v Katalogu ukrepov APZ Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Trije glavni nameni APZ so:

- usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela,
- zmanjšanje brezposelnosti in povečanje zaposlenosti,
- okrepitev usposobljenosti posameznikov in pomoč pri pridobitvi zaposlitve (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015b).

Aktivna politika zaposlovanja po določilih Zakona o urejanja trga dela (Ur. l. RS 80/2010, v nad. ZUTD-A) spada med ukrepe države na področju trga dela, vse vrste ukrepov države na trgu dela pa so naslednje:

- storitve za trg dela,
- aktivna politika zaposlovanja,
- zavarovanje za primer brezposelnosti,
- zagotavljanje pravic iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti (15. člen ZUTD-A).

Ne glede na zgoraj navedeno lahko ob nastopu večjih neskladij na trgu dela in v kriznih obdobjih ministrstvo, pristojno za delo, pripravi dodatne ukrepe APZ z namenom ohranitve večjega števila delovnih mest, preprečevanja prehoda v odprto brezposelnost ali usposabljanja in izobraževanja z namenom zaposlitve pri novem delodajalcu.

Tudi aktivna politika zaposlovanja pa je glede na zakonsko opredelitev razvrščena na več področij, kategorije ukrepov APZ so tako naslednje:

- usposabljanje in izobraževanje;
- nadomeščanje na delovnem mestu in delitev delovnega mesta;
- spodbude za zaposlovanje;
- kreiranje delovnih mest;
- spodbujanje samozaposlovanja.

Javna dela v tem okviru predstavljajo poseben program med ukrepi kreiranja novih delovnih mest (49. člen ZUTD-A).

2.1 Umeščenost javnih del v aktivno politiko zaposlovanja

Pojem, ki zaznamuje aktivno politiko zaposlovanja in zlasti javna dela, je dolgotrajna brezposelnost. MDDSZ to problematiko obravnava prednostno, kot ključne pa navajajo ravno ukrepe APZ. Vanje je bilo leta 2014 po podatkih ZRSZ vključenih dobrih 17.000 dolgotrajno brezposelnih, od tega skoraj 9.000 v usposabljanja in izobraževanja, okoli 5.300 pa v javna dela. Subvencionirano zaposlitev je v 2014 dobilo 2.500 ljudi (velika večina v programu Zaposli.me) (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015e).

Javna dela danes predstavljajo ukrep, po katerem posežejo akterji politike zaposlovanja takrat, ko je neskladje med ponudbo delovne sile in povpraševanjem po njej precejšnje, predvsem pa takrat, ko določene kategorije brezposelnih dalj časa ne morejo najti zaposlitve (Hribar-Milič v Svetlik in drugi 2002). Problema brezposelnosti namreč ni mogoče uspešno regulirati le z ukrepi pasivne politike zaposlovanja, saj ta vključuje predvsem denarna nadomestila za tiste brezposelne osebe, ki so bile med zaposlenostjo vključene v obvezne in/ali prostovoljne sisteme socialnih zavarovanj in denarne pomoči za primer brezposelnosti. Ti sicer zavarovanim osebam zagotavljajo osnovno socialno varnost in fizični obstoj, a ne prispevajo k odpravljanju psihosocialnih posledic brezposelnosti in tudi ne spodbujajo k ponovni zaposlitvi (Svetlik in drugi 2002).

Raziskava Evropske komisije iz leta 2013 podobno opredeli javna dela kot programe, v okviru katerih države, agencije ali občasno neprofitne organizacije organizirajo delo, ki je izven sfere normalnih potreb na trgu dela, a brezposelnim osebam za omejeno dolžino trajanja zagotavlja aktivnost in vsaj osnoven minimalni dohodek. Ti programi imajo dve glavni komponenti:

- **pasivni element:** dohodkovna podpora, ki kratkoročno služi zagotavljanju sredstev, s katerimi je omogočen vsaj minimalni standard življenja (mreža socialne varnosti). Plačila so lahko v obliki mezd ali pa neprekinjenega dostopa do denarnih nadomestil in drugih dodatkov, ki so pogojeni z vključitvijo v program (imenovan tudi "pristop vzajemnih

obveznosti"), lahko pa gre tudi za druge oblike motivacije (primer so "aktivacijske žepnine" na Slovaškem);

- **aktivni element:** pridobivanje delovnih izkušenj, kar lahko služi kot kratkoročni cilj vzdrževanja zmožnosti za delo in že pridobljenih sposobnosti zato, da posameznik ohrani stik s trgom dela, ali pa kot dolgoročni cilj povečevanja sposobnosti zato, da se posameznik trgu dela šele približa. V obeh primerih pa je osnovni cilj to, da se omogoči ali integracija ali reintegracija na trg delovne sile (Evropska komisija 2013).

Svetlik in drugi (2002) opredelijo tudi problem brezposelnosti oziroma ukrepe za njegovo reševanje. Navajajo, da je regulacija problema brezposelnosti sestavljena iz kombinacije pasivne in aktivne politike zaposlovanja. Slednja pomeni bolj neposredno poseganje države na trg delovne sile s ciljem, da regulira ponudbo in povpraševanje po delovni sili. Akterji politike zaposlovanja skušajo v tem okviru predvsem:

- ohranjati obstoječe zaposlitve (subvencioniranje plač tistih delavcev, ki bi bili sicer odveč),
- sprejemati ukrepe, s katerimi nastajajo nove zaposlitve (subvencioniranje plač novih delavcev, ki sicer ne bi dobili zaposlitve),
- izvajati programe javnih del (Svetlik in drugi 2002).

O javnih delih se zadnje čase oziroma v času pisanja tega dela piše in govori zelo veliko tudi v medijih (glej denimo članke iz opombe).² To gre verjetno pripisati specifični naravi javnih del, zaradi česar so še posebej zanimiva tako za delodajalce in delojemalce. Programi javnih del so tako ukrep, s katerim se neposredno spodbuja povpraševanje po delovni sili, ko je to premajhno. V primerjavi s prvim dvema ukrepoma, s katerima se ohranjajo obstoječa oziroma nastajajo nova delovna razmerja, so javna dela namenjena temu, da se v njihovem okviru ustvarjajo povsem specifična delovna mesta, ki omogočajo začasno zaposlitev določenim kategorijam oseb po posebej določenih pogojih.

² <http://www.delo.si/novice/ljubljana/javna-dela-vse-preveckrat-je-namen-zgolj-krpanje-lukenj.html>;

<http://www.delo.si/novice/slovenija/javna-opravicila-za-javna-dela.html>; <http://www.zurnal24.si/javna-dela-mesta-razgrabili-v-enem-dnevu-clanek-243053>

Omenjena posebnost tovrstnih delovnih mest je določena z naslednjimi prvinami:

- dela, ki se opravljajo v njihovem okviru, ne smejo biti konkurenčna delom, ki jih opravljajo že obstoječe organizacije in delodajalci;
- plače za ta dela ne smejo biti višje od plač za dela v okvirih obstoječih, običajnih delovnih mest; praviloma morajo biti nižje – vendar pa morajo biti višje od denarnih pomoči, do katerih so upravičene brezposelne osebe;
- učinki del morajo biti javnokoristni, kar pomeni, da so dostopni državljanom pod pogoji, ki jih določijo nosilci oblasti (Balkenhol v Svetlik in drugi, 2002).

Po Hudales in drugi (1996) je prvi "redni" razpis javnih del v Sloveniji potekal leta 1991. Prijavljenih in sprejetih je bilo 245 programov javnih del iz 51 občin. Vanje so nameravali vključiti 2619 brezposelnih oseb, na koncu pa je bilo realiziranih 135 programov za 1248 javnih delavcev. Delež brezposelnih, vključenih v javna dela, je v prvih petih letih izvajanja dosegel 4 % in je bil primerljiv z deležem v državah Evropske skupnosti. Javna dela so bila v tem prvem obdobju večinoma ocenjena kot uspešna, čeprav avtorji izpostavljajo, da ni bila zagotovljena ustrezna družbena skrb za izvajanje del. Zato podajo razmišljanja o sistemski vgraditvi posameznih programov v redno dejavnost nekaterih ustanov in seveda zagotovitev rednega financiranja, saj brez tega programi ne morejo preživeti na prostem trgu (Hudales in drugi 1996).

Ključna lastnost javnih del je tudi njihova socialna funkcija. To pomeni, da, kot pišejo Svetlik in drugi (2002), je v programe javnih del vključenim brezposelnim osebam zagotovljena osnovna socialna varnost. To ne vključuje le materialne/dohodkovne varnosti (čeprav so plačila praviloma višja kot denarna nadomestila in denarne pomoči), temveč tudi zdravstveno in pokojninsko zavarovanje oziroma dostop do zdravstvenih in drugih storitev, ki pripadajo zaposlenim. V tem smislu avtorji javna dela opredelijo kot posreden ukrep socialne politike. Javna dela pa neposreden ukrep socialne politike postanejo takrat, ko akterji lokalnih oblasti z njimi zagotavljajo tiste dobrine in storitve, ki

hkrati prispevajo k višji stopnji socialne varnosti ne le brezposelnih, ki javna dela izvajajo, temveč tudi k blaginji vseh prebivalcev določenega območja (Svetlik in drugi 2002).

2.3 Obseg javnih del v Sloveniji v letih 2013–2015

Programi javnih del so že dolgo razširjeni po vsej Evropi, predvsem pa so pomembni z vidika naslavljanja problema brezposelnosti in zagotavljanja socialne pomoči tistim, ki so je najbolj potrebni, in hkratnega spodbujanja razvoja infrastrukture in storitev v posameznih skupnostih. Letni pregled rasti, ki ga pripravlja Evropska komisija, za leto 2012 je denimo kot eno izmed glavnih petih prioritet za prihajajoči semester opredelil "spopadanje z brezposelnostjo in družbenimi posledicami krize". V tem kontekstu in v kontekstu strategije Evropa 2020 so države članice pozvali k temu, da izboljšajo svoje sisteme zaščite in zagotovijo boljše povezave med aktivacijskimi ukrepi in personalizirano podporo, predvsem za najbolj ranljive skupine. Slednja zahteva je še posebej bistvena pri javnih delih, v okviru katerih gre za zaposlovanje tistih brezposelnih, ki so med težje zaposljivimi, in za določeno obliko podpore v obliki prejemkov, so pa javna dela omejena, kar zadeva individualizirano podporo posameznikom, vključenih v njih (Evropska komisija 2013).

Pregled razširjenosti javnih del v Sloveniji bom osnovala na podlagi pregled letnih poročil ZRSZ za leti 2013 in 2014 ter na podlagi javnega povabila za izvajanje javnih del v letu 2015.

V Letnem poročilu 2013 so javna dela obravnavana v okviru poglavja z naslovom Spodbujanje delovne in socialne vključenosti. V poročanem obdobju je vključevanje brezposelnih oseb v programe javnih del potekalo na podlagi dveh javnih povabil, objavljenih novembra 2012 in aprila 2013. Prvo javno povabilo je bilo zaradi razdelitve vseh sredstev predčasno zaprto, s sprejetim rebalansom proračuna za leto 2013 pa so bila naknadno odobrena dodatna sredstva, ki so omogočila objavo novega povabila in nadaljevanje izvajanja. ZRSZ je v izbrane programe javnih del prednostno napotoval dolgotrajno

brezposelne osebe, več kot 2 leti prijavljene v evidenci brezposelnih oseb, starejše od 50 let, zadnjih šest mesecev prijavljene v evidenci brezposelnih oseb, prejemnike denarnega nadomestila ali prejemnike denarne socialne pomoči, ki so bili zadnjih šest mesecev pred vključitvijo prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb, ter invalide.

V programe javnih del so se vključevale tudi brezposelne osebe, ki so bile v letu 2012 v program javnega dela vključene manj kot eno leto, ker so pogoj ciljne skupine izpolnjevale ob prvi vključitvi. Za programe javnih del v šolstvu, ki mirujejo v času poletnih počitnic, velja, da osebe izpolnjujejo pogoj ciljne skupine ob ponovni vključitvi v isti program, ker so pogoj ciljne skupine izpolnjevale ob prvi vključitvi. Do konca leta 2012 je bilo tako na javnem povabilu obravnavanih 2.280 ponudb, izbranih je bilo 1.530 ponudb za izvajanje programov javnih del, 139 ponudb ni bilo izbranih, od 3 so ponudniki odstopili. Sredstva za prvo javno povabilo so znašala 22 milijonov evrov.

Javno povabilo je bilo s 1. 3. 2013 zaprto za vse območne službe ZRSZ, saj so bila sredstva v celoti razdeljena. Glede na to, da je prispelo na javno povabilo bistveno več ponudb, kot je bila na razpolago sredstev, je bilo zavrnjeno veliko število programov javnih del (720). ZRSZ je zato Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve zaprosil za pridobitev dodatnih sredstev za izvajanje javnih del v letu 2013. Do 7. 10. 2013, ko se je izteklo drugo javno povabilo, je skupaj prispelo 3.724 ponudb izvajalcev. Za izvajanje programov javnih del je bilo izbranih 2.801 ponudb, 853 ponudb ni bilo izbranih. Glavni razlog za neizbor ponudb prvega javnega povabila (720) je bila predčasna razdelitev kvot sredstev posameznih območnih služb. Od 70 ponudb so izvajalci odstopili, v večini primerov zaradi napotovanja ustreznih ciljnih skupin brezposelnih, v nekaj primerih pa tudi zaradi nezagotavljanja sredstev za izvedbo programa javnega dela s strani naročnika ali izvajalca. V 2.804 programov javnih del, ki jih izvaja 1.292 izvajalcev, je bilo v letu 2013 skupaj vključenih 5.539 brezposelnih oseb, med njimi 3.252 (58,7 %) žensk, 1.150 (20,8 %) invalidov, 2.058 prejemnikov denarne pomoči oziroma denarne socialne pomoči (37,2 %), dolgotrajno brezposelnih 2.297 (41,5 %), 1.677 (30,3 %) starejših od 50 let ter 618 (11,2 %) iskalcev prve zaposlitve. Glede na raven izobrazbe je bilo največje število

vklučenih s peto ravno strokovne izobrazbe (1.874 oz. 33,8 %). Največ programov javnih del (28,9 %) se je izvajalo na področju socialnega varstva. Glede na načrtovano število vključitev je bilo to preseženo za 25,9 %. Večje število vključitev je ZRSZ zabeležil predvsem zaradi menjav javnih delavcev v programih (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2014a).

Vključevanje brezposelnih oseb v programe javnih del za leto 2014 je potekalo na podlagi javnega povabila, objavljenega 26. 11. 2013. Javno povabilo je imelo to posebnost, da je bilo razdeljeno na dva sklopa (sklop 2 je bil namenjen razvoju socialnega podjetništva). Za programe spodbujanja ustanavljanja in razvoja novih dejavnosti socialnih podjetij tipa B je bilo namenjenih 2 mio EUR. Leta 2014 je bilo na javnem povabilu obravnavanih 3.634 ponudb, izbranih je bilo 3.322 ponudb za izvajanje programov javnih del, 215 ponudb ni bilo izbranih, od 97 so ponudniki odstopili. V 3.318 programov javnih del, ki jih je izvajalo 1.594 izvajalcev, je bilo skupaj vključenih 6.661 brezposelnih oseb, med njimi 4.097 (61,5 %) žensk, 1.119 (16,8 %) invalidov, 446 (6,7 %) prejemnikov denarnega nadomestila in 1.753 prejemnikov denarne socialne pomoči (26,3 %), 1.795 (26,9 %) starejših od 50 let, 847 (12,7 %) iskalcev prve zaposlitve ter 1.400 starih do 29 let (21,0 %). V programe je bilo na novo vključenih 5.259 dolgotrajno brezposelnih (79,0 %), ostali pa so bili ponovno vključeni v programe javnih del. Glede na raven izobrazbe je bilo največje število vključenih s V. ravno strokovne izobrazbe (2.380 oz. 35,7 %). Največ javnih delavcev (26,4 %) je bilo vključenih v programe, ki so se izvajali na področju socialnega varstva. ZRSZ v letnem poročilu za leto 2014 ocenjuje, da je izvajanje programa potekalo dokaj uspešno z vidika razdelitve sredstev za sklop 1, ne pa za sklop 2, saj sploh niso bila izkoriščena vsa razpoložljiva sredstva. Okvirna višina sredstev javnega povabila za leti 2014 in 2015 je prvotno znašala skupaj 6.600.000,00 EUR. Zaradi manjšega zanimanja izvajalcev javnih del so bila sredstva za izvedbo programa ob koncu leta 2014 z aneksom k pogodbi o financiranju usklajena z rezultati javnega povabila (930.000,00 EUR) in s podatki o potrebnih sredstvih za financiranje programov v letu 2015. Okvirna višina sredstev javnega povabila za leto 2015 tako znaša 2.000.000,00 EUR. Programi javnih del Pomoč v primeru elementarnih nesreč so se lahko izvajali najdlje do 30. 11. 2015, od tega v letu 2014 najdlje do 30. 11. 2014, v letu 2015

od 1. 3. 2015 do 30. 11. 2015. Javno povabilo, ki je bilo objavljeno 18. 4. 2014, je bilo odprto do 4. 9. 2014. V tem obdobju je bilo na javnem povabilu obravnavanih 21 ponudb, izbranih je bilo 19 ponudb za izvajanje programov javnih del, v katere bi se lahko vključilo 195 brezposelnih oseb, 3 ponudbe niso bile izbrane. V izbrane programe javnih del, ki jih je v obdobju april–november izvajalo 15 izvajalcev, je bilo v obdobju skupaj vključenih 198 brezposelnih oseb, med njimi 14 (7,1 %) žensk, 11 (5,6 %) invalidov, 26 (13,1 %) prejemnikov DN in 62 prejemnikov DSP (31,3 %), 47 (23,7 %) starejših od 50 let, 81 (40,9 %) dolgotrajno brezposelnih ter 32 (16,1 %) iskalcev prve zaposlitve. Glede na raven izobrazbe je bilo največje število vključenih s V. ravno strokovne izobrazbe (64 oz. 32,3 %) (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015c).

Javno povabilo k izvajanju programov javnih del v letu 2015 je bilo odprto od 5. 12. 2014 do porabe sredstev 8. 4. 2015. Javno povabilo je bilo objavljeno na spletni strani ZRSZ 4. decembra 2014, 17. decembra 2014 pa so objavili povečanje sredstev za 4 milijone evrov. 12. januarja 2015 je bilo objavljeno novo povečanje sredstev za 8 milijonov evrov. Tako je za program bilo na voljo skupaj 33,66 milijona EUR, od tega 1,3 milijona evrov za razvojne programe s področja socialnega podjetništva. Sredstva se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije, v programe pa je ZRSZ v letu 2015 vključil predvidoma 6.000 brezposelnih oseb (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015č).

Januarja 2015 je bilo v javna dela uvrščenih 2.326 oseb, februarja 3.588, marca 4.162 oseb in 186 oseb iz programa javnih del Pomoč v primeru naravnih nesreč (izvajanje pomoči pri odpravi posledic žleda, ki je prizadel Republiko Slovenijo med 30. januarjem in 10. februarjem 2014, in poplav, ki so nastale neposredno po njem), aprila 4.486 oseb in 189 oseb iz programa javnih del Pomoč v primeru naravnih nesreč ter maja 4.706 oseb in 192 oseb iz programa javnih del Pomoč v primeru naravnih nesreč (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015d).

V evidenci brezposelnih oseb pri ZRSZ je od vseh brezposelnih v letu 2015 do sedaj prijavljenih največ dolgotrajno brezposelnih oseb. V prvih treh mesecih

leta 2015 ta delež znaša 50,2 % oz. nekaj več kot 61 tisoč brezposelnih oseb (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015e).

Glede na tako visoko število potencialnih upravičencev do vključitve v javna dela (polovica vseh brezposelnih) se zdi dejansko število vključenih relativno nizko, a pri tem ne smemo pozabiti, da je precejšnje število brezposelnih vključeno v druge ukrepe aktivne politike zaposlovanja (usposabljanje na delovnem mestu, nacionalne poklicne kvalifikacije, v minulih letih tudi samozaposlitev itd.).

Čeprav imajo dolgotrajno brezposelni pri aktivni politiki zaposlovanja prednost in so javna dela tako na voljo le njim, pa je tistih, ki se jim uspe zaposliti, vseeno za kar 15 odstotnih točk manj kot vseh brezposelnih (Dernovšek 2015).

2.4 Vsebine programov javnih del

S programi javnih del se lahko izvajajo tista opravila, ki dopolnjujejo in podpirajo izvajalca javnih del pri opravljanju njegovih osnovnih dejavnosti. Z njihovim izvajanjem se neposredno izboljšujeta kakovost in dostop do storitev izvajalca, ki so namenjene večjemu krogu uporabnikov ter prispevajo k splošni koristi širše skupnosti. Javni delavci opravljajo dela in naloge pod strokovnim vodstvom mentorja. Z javnimi delavci ni dovoljeno nadomeščati delavcev, ki so zaposleni na sistemiziranih delovnih mestih (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2014b).

Javni delavci ne smejo opravljati del, pri katerih bi bilo ogroženo njihovo zdravje ali življenje. Izvajalec teh delavcev ne sme izpostavljati razmeram, ki bi lahko ogrožale njihovo dostojanstvo in osebnost. Izvajanje nekaterih programov je časovno omejeno, določeno pa je najvišje možno število mesecev izvajanja programa. Program, pri katerem časovna omejitev ni navedena, se lahko izvaja do 12 mesecev (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2014b).

Javna dela, ki jih je v Republiki Sloveniji možno opravljati, so običajno zbrana in definirana v katalogih javnih del. Za določitev aktualnih vsebin javnih del sem se oprla na Katalog programov javnih del 2015 (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2014b). Programe navajam združene v vsebinske sklope, in sicer so razdeljeni na sedem področij opravljanja javnih del:

- **kmetijstvo:** izvajanje del, ki predstavljajo pomoč organizacijam, institucijam, društvom, kmetijskim gospodarstvom ter občinskim programom v smislu ohranjanja in varovanja kulturne krajine, gozdov, obnove vasi ter pri razvoju podeželja. Prav tako se lahko izvajajo javna dela kot pomoč društveni dejavnosti na podeželju (društvo podeželskih žena, društva podeželske mladine in podobno),
- **vzgoja in izobraževanje, šport:** javna dela, namenjena uporabnikom storitev vzgojno-izobraževalnih in športnih dejavnosti (otroci, mladostniki in odrasle osebe) ter za potrebe delovanja vzgojno-izobraževalnih zavodov in športnih organizacij; s programi tovrstnih javnih del lahko izvajajo tista opravila, ki pomenijo podporo in dopolnjevanje programom osnovnih dejavnosti, njihovo izvajanje pa ne sme dodatno finančno bremeniti udeležencev v dejavnostih vzgoje in izobraževanja oziroma športa,
- **naravovarstvo in komunala:** programi s področij komunale, varstva narave in okolja zajemajo pomoč pri izvajanju enostavnih in pomožnih del pri urejanju okolja, vključno z odpravljanjem posledic naravnih nesreč in ujm ter dela, ki spodbujajo odgovorno ravnanje z okoljem; vključujejo tudi pomoč okoljevarstvenim in naravovarstvenim organizacijam in društvom,
- **kultura:** programi s področja kulture pomenijo pomoč javnim zavodom in nevladnim organizacijam v kulturi zaradi evidentiranja, ohranjanja, vzdrževanja in popularizacije kulturne dediščine in aktualne, sodobne kulturno-umetniške produkcije, povečanja javne dostopnosti kulturno-umetniških programov in prireditev ter podpiranja kulturnega razvoja,
- **socialno varstvo:** programi s področja socialnega in invalidskega varstva predstavljajo pomoč društvom, institucijam in drugim izvajalcem s

tega področja pri razvoju in izvajanju programov, namenjenih ciljnim skupinam uporabnikov (invalidi, starejši, onemogli, osebe z odvisnostjo, ljudje v stiski, bolni). Tovrstni programi javnih del se lahko opravljajo le, če so za to izpolnjeni nekateri specifični pogoji, cilj programov je večja dostopnost in kakovost storitev. Te morajo biti za uporabnike brezplačne, oziroma se vrednost del, opravljenih preko javnih del, odšteje od celotnih stroškov storitve uporabniku,

- **drugi programi javnih del:** programi, ki niso uvrščeni v zgoraj naštetu področja. Gre za naslednje dejavnosti: pomoč v primeru elementarnih nesreč, pomoč pri urejanju evidenc, računalniških baz podatkov in arhivskega gradiva ter informiranju občanov, pomoč pri razvoju in pospeševanju podjetništva, pomoč pri razvoju in pospeševanju turizma, pomoč društvu ali drugi nevladni organizaciji, ki deluje v javnem interesu, pomoč pri izvajanju programov za mlade, pomoč pri izvajanju programov za občane,
- **razvojni programi javnih del:** kot programi javnih del se lahko izvajajo tudi programi, ki niso uvrščeni v posamezna področja, če so razvojno naravnani. Ti programi javnih del so namenjeni spodbujanju razvoja novih delovnih mest (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2014b).

Gornja kategorizacija programov javnih del nam bo koristila pri študiji primera, ki jo bom izvedla. Obravnavala bom namreč izvajanje del v organizaciji Zavod Radio Študent, kategorije, ki sem jih navedla, pa bodo pomagale pri umeščanju dejavnosti, ki se v omenjeni organizaciji izvajajo v okviru javnih del, v širši okvir izvajanja javnih del.

2.5 Pogoji in način vključitve v programe javnih del

V ZUTD-A so javna dela opredeljena kot poseben program v okviru ukrepa kreiranja delovnih mest (49. člen ZUTD-A). Kot vidimo, je ustvarjanje delovnih mest določeno že v sami zakonski definiciji javnih del. Isti zakon javna dela opiše kot namenjena aktiviranju brezposelnih oseb, ki so več kot eno leto neprekinjeno prijavljene v evidenci brezposelnih oseb (dolgotrajno brezposelne

osebe), njihovi socialni vključenosti, ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti ter spodbujanju razvoja novih delovnih mest (50. člen ZUTD-A).

Javna dela so tako namenjena tistim brezposelnim, ki ustrezajo ciljnim skupinam za vključitev v programe, ki so določene v Katalogu javnih del. ZRSZ na svoji spletni strani navaja, da javna dela omogočajo zaposlitev in višjo socialno varnost javnih delavcev, nova znanja in delovne izkušnje, ki povečajo njihove zaposlitvene možnosti, vključenost v delovno okolje in širjenje socialne mreže, zagotavljajo pa jim tudi plačo, povrnjene stroške prehrane med delom, potne stroške, letni dopust, regres za letni dopust ter mentorstvo in usposabljanje za opravljanje dela (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015f).

Programe javnih del izvajajo delodajalci, ki jih ZRSZ izbere na podlagi javnega povabila, na to javno povabilo za izbor programov javnih del pa se lahko prijavijo le neprofitni delodajalci, saj bi vključevanje profitnih podjetij pomenilo nevarnost za spodbujanje nelojalne konkurence. Profitne organizacije se lahko prijavljajo za druge subvencije, ki jih ZRSZ dodeljuje v okviru aktivne politike zaposlovanja, kot je denimo Zaposli.me (povabilo predvideva subvencijo 5.000 evrov za zaposlitev brezposelnih za najmanj eno leto). Za neprofitne izvajalce štejejo tisti delodajalci, ki izvajajo nepridobitno dejavnost, to so zavodi, občine, šole, vrtci, centri za socialno delo in podobno (Repovž 2013). Tem izvajalcem ZRSZ sofinancira stroške zaposlitve javnih delavcev. Izvajalci javnih del morajo pri tem spoštovati predpise o delovnih razmerjih s posebnostmi, ki so določene za javna dela (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015f).

Vključitev v javna dela na strani iskalcev dela poteka tako, da se kandidat najprej zglaš pri svojem svetovalcu na zaposlitvenem uradu za delo, kjer je prijavljen kot brezposelni. Vključitev v program poteka po predpisanem postopku za vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja, in sicer v naslednjih korakih:

- predlog za vključitev v program,
- presoja smiselnosti vključitve,

- priprava in podpis zaposlitvenega načrta (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015f).

V tem postopku je kandidat seznanjen z delom, ki je predvideno v programu javnih del, ter pravicami in obveznostmi. Zavod ga napoti k izvajalcu programa, ki izbere ustreznega kandidata in ga napoti na predhodni zdravniški pregled. Z izbranim kandidatom, ki je opravil zdravniški pregled, se podpiše pogodba o vključitvi v program. Z izvajalcem javnega dela mora izbrani kandidat skleniti posebno pogodbo o zaposlitvi. Z dnem sklenitve te pogodbe lahko začne opravljati javna dela (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015f).

Javni delavec je v javna dela lahko vključen največ eno leto, zaradi stanja na trgu dela pa se lahko ponovno vključi (za ponovno vključitev se šteje vključitev, ki se opravi pred iztekom šestih mesecev od izteka zadnje vključitve v javna dela), vendar pri istem izvajalcu javnih del najdalj še za eno leto. Ciljne skupine dolgotrajno brezposelnih oseb, ki se lahko ponovno vključijo v javna dela, in obdobje ponovne vključitve se določijo v katalogu aktivne politike zaposlovanja (drugi odstavek 50. člena ZUTD-A).

2.6 Spremljanje izvajanja programov javnih del

Evalvacija izvedenih programov javnih del je zelo pomemben vidik izvajanja javnih del. Ta aktivnost je opredeljena tudi v Navodilih za izvajanje programov javnih del v letu 2015 za izvajalce programov, in sicer je v njih zapisano, da se s spremljanjem posameznih programov javnih del zagotavlja:

- skladnost izvajanja posameznih programov javnih del s pogoji, opredeljenimi za izvajanje javnih del in v skladu s prijavljenimi vsebinami,
- uresničevanje pogodbenih obveznosti med partnerji (MDDSZ, ZRSZ, naročniki in izvajalci programov javnih del ter javnimi delavci),
- uresničevanje pravic in obveznosti javnih delavcev iz ZUTD-A (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015g).

Spremljanje izvaja ZRSZ, in sicer na podlagi:

- napovedanih in nenapovedanih obiskov pri izvajalcih programov javnih del z ogledom pogojev dela in neposrednih opravil javnih delavcev, pri čemer se opravi vpogled v dokumentacijo pri izvajalcih, pogovor z delavci in izvajalci javnih del, ugotovi se dejanska prisotnost na delu na podlagi evidence o dnevni prisotnosti na delu, koriščenje letnega dopusta, ali oseba opravlja dela v skladu z odobrenim programom javnega dela itd.,
- vsebinskih poročil izvajalcev javnih del,
- spremljanja obrazcev lista prisotnosti na delu s prilogami,
- zahtevkov za povrnitev stroškov zdravniških pregledov in stroškov programov usposabljanja,
- spremljanja poslovanja s sredstvi za izvajanje javnih del (finančna poročila izvajalcev),
- pritožbenih zahtevkov,
- spremljanja izvajanja pogodbenih obveznosti naročnikov, izvajalcev in javnih delavcev (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015g).

2.7 Posebnosti pogodbe o zaposlitvi za opravljanje javnih del

Pogodba o zaposlitvi za opravljanje javnih del je v slovenski zakonodaji opredeljena v 64. členu veljavnega Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, 21/2013, v nad. ZDR-1), in sicer prvi odstavek tega člena določa, da za opravljanje javnih del brezposelna oseba, vključena v javna dela, sklene pogodbo o zaposlitvi z delodajalcem – izvajalcem javnih del. Pogodba o zaposlitvi se sklene ob upoštevanju posebnosti, določenih z zakonom, ki ureja trg dela (drugi odstavek 64. člena ZDR-1). Iz te definicije je jasno, da gre pri pogodbi o zaposlitvi za opravljanje javnih del za atipično zaposlitveno pogodbo, ki je močno vezana na ukrepe aktivne politike zaposlovanja. Bistvena razlika med delavci, ki delajo prek javnih del, in redno zaposlenimi je namreč ta, da prvi niso zaposleni na sistemiziranem delovnem mestu (Repovž 2013).

Posebnosti, ki jih je treba upoštevati pri sklepanju pogodbe o zaposlitvi za opravljanje javnih del, so navedene v 51. členu ZUTD-A. Ta določa, da se pogodba o zaposlitvi za opravljanje javnih del sklene ob upoštevanju posebnosti glede višine plačila za delo, trajanja letnega dopusta in razlogov za njeno prenehanje, ki so določeni v tem zakonu. Med vključitvijo je delavec upravičen do letnega dopusta, ki traja štiri tedne, in v primerih, ko tako določa zakon, ki ureja delovna razmerja, pravico do dodatnih dni letnega dopusta. Za pridobitev pravice do letnega dopusta in načina njegove izrabe se uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja. Javni delavec je lahko največ do ene četrte delovnega časa vključen v programe usposabljanja in izobraževanja, ZRSZ pa lahko zagotavlja sredstva za izvajanje teh programov. Ciljne skupine javnih delavcev, ki se lahko vključijo v navedene programe, se določijo v katalogu aktivne politike zaposlovanja. Glede delovnega časa oziroma njegove izrabe velja določilo, da javnim delavcem ni dovoljeno nalagati nadurnega dela (51. člen ZUTD-A).

52. člen ZUTD-A ureja višino plačila za delo in povračilo stroškov v zvezi z delom, in sicer je po pogodbi o zaposlitvi, sklenjeni za opravljanje javnih del, delavec upravičen do plače, izražene v deležu od minimalne plače po ravneh strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti za delo, ki ga opravlja v programu javnih del:

- za I. raven izobrazbe oziroma usposobljenosti 80 odstotkov minimalne plače,
- za II. raven izobrazbe oziroma usposobljenosti 85 odstotkov minimalne plače,
- za III. raven strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti 90 odstotkov minimalne plače,
- za IV. raven strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti 95 odstotkov minimalne plače,
- za V. raven strokovne in splošne izobrazbe oziroma usposobljenosti 100 odstotkov minimalne plače,
- za VI. raven strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti 110 odstotkov minimalne plače,

- za VII. raven strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti 120 odstotkov minimalne plače.

Tudi sofinanciranje programov javnih del je opredeljeno v istem zakonu. Sredstva za plače javnih delavcev zagotavlja ZRSZ v skladu z naslednjima meriloma:

- povprečna stopnja brezposelnosti v občinah oziroma regijah in
- struktura brezposelnih (53. člen ZUTD-A).

Bolj konkretno višino sredstev ZRSZ za plače javnih delavcev opredeljuje Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov javnih del (Ur. l. RS, 96/2013) v svojem 5. členu, in sicer na ta način:

- 85 % plače v občinah, v katerih je bila povprečna stopnja brezposelnosti višja od vključno 15,5 %,
- 75 % plače v občinah, v katerih je bila povprečna stopnja brezposelnosti od vključno 12,0 % do 15,5 %,
- 65 % plače v občinah, v katerih je bila povprečna stopnja brezposelnosti od vključno 9,0 % do 12,0 %,
- 55 % plače v občinah, v katerih je bila povprečna stopnja brezposelnosti do 9,0 %.

V primeru oseb, starejših od 55 let, invalidnih oseb in Romov, vključenih v javna dela, lahko ZRSZ zagotavlja tudi drugačne deleže kritja (Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov javnih del). Delež plač, ki ga ne krije ZRSZ, mora kriti naročnik oziroma izvajalec javnega dela sam.

Poleg dela sredstev za plače ZRSZ zagotavlja tudi odpravnine ob upokojitvi, sredstva za prehrano med delom ter za prevoz na delo in z dela. Naročnik oziroma izvajalec javnih del zagotavlja sredstva za pokrivanje razlike plač javnih delavcev, regresa za letni dopust ter materialnih stroškov, vključno s stroški prostorov in potrebne opreme za izvajanje programa javnih del. Za delavce, katerih plača ne dosega minimalne plače, v skladu z zakoni, ki urejajo socialna zavarovanja, zagotavlja tudi plačilo prispevkov za socialno varnost od osnove v višini minimalne plače. Ne glede na te določbe lahko občina z namenom

aktiviranja svojih brezposelnih občanov sprejme program javnih del, če v celoti zagotovi sredstva za njegovo izvajanje in pred sprejemom programa javnih del pridobi soglasje. ZRSZ soglasje poda, če je predlagani program javnih del skladen z objavljenim javnim povabilom za izbiro izvajalcev javnih del. Izbor in sofinanciranje programov javnih del ter programov usposabljanja in izobraževanja se podrobneje urejata v podzakonskih aktih za posamezne izvedbe javnih del (ZUTD-A). Glej tudi Prilogo A: Pogodba o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del.

2.8 Javna dela in izhodi v redno zaposlitev

Glede na to, da so javna dela ukrep aktivne politike zaposlovanja, eden glavnih ciljev te politike pa je aktiviranje oziroma zaposlitev (dolgotrajno) brezposelnih oseb, se zdi smiselno, da bi bilo število delavcev, ki se po opravljenih javnih del redno zaposlijo, eden od glavnih kriterijev spremljanja izvajanja javnih del. Pričakovala sem, da je spremljanje tovrstnih podatkov vključeno v osnovno premiso izvajanja javnih del, a sem pri raziskovanju naletela na nekoliko drugačno realnost. Vsebinsko poročilo, ki so ga dolžni izpolniti izvajalci javnih del, namreč vsebuje tudi vprašanje: "Ali ste udeleženca po zaključku programa javnega dela redno zaposlili?" (glej prilogo B). A podatki glede odgovorov na to vprašanje niso bili dostopni. Podatke, prikazane in analizirane v tem podpoglavju, sem zato morala posebej pridobiti od Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), posredovala mi jih je gospa Nuška Brnot, in od ZRSZ, pri katerem sem zanje zaprosila gospo Mojco Ulaga.

Od SURS-a sem najprej pridobila podatke o osebah, zaposlenih prek javnih del po doseženi izobrazbi, in sicer za obdobje v 2008–2014. Prikazani so v spodnji tabeli. Vanjo so vključene zaposlene osebe, ki so bile na dan zavarovane na zavarovalni podlagi 034 (Udeleženci javnih del) in so bile na opazovani dan v delovnem razmerju (po ZUTD-A se javna dela prištevajo k zaposlenim osebam od leta 1999 dalje). Podatki zato kljub vsemu ne izkazujejo celotne kumulative vseh oseb, vključenih v ta ukrep v posameznem koledarskem letu, temveč le tiste, ki so bili prek javnih del zaposleni na dan 31. decembra.

Tabela 2.1: Javni delavci po spolu in doseženi izobrazbi (2008–2014)

Osebe, zaposlene prek javnih del (skupaj)	Skupaj	Osnovna šola ali manj	Srednja šola	Višja ali visoka šola	Neznano
31. 12. 2014	4169	572	2354	1243	0
31. 12. 2013	3458	530	2000	928	0
31. 12. 2012	3003	497	1775	731	0
31. 12. 2011	1615	395	907	313	0
31. 12. 2010	3668	598	1956	1033	81
31. 12. 2009	2428	269	1251	839	69
31. 12. 2008	2202	456	1145	428	173
Moški					
31. 12. 2014	1572	343	936	293	0
31. 12. 2013	1392	329	855	208	0
31. 12. 2012	1166	322	661	183	0
31. 12. 2011	682	245	354	83	0
31. 12. 2010	1434	394	756	257	27
31. 12. 2009	927	114	382	429	2
31. 12. 2008	833	302	356	114	61
Ženske					
31. 12. 2014	2597	229	1418	950	0
31. 12. 2013	2066	201	1145	720	0
31. 12. 2012	1837	175	1114	548	0
31. 12. 2011	933	150	553	230	0
31. 12. 2010	2234	204	1200	776	54
31. 12. 2009	1501	155	869	410	67
31. 12. 2008	1369	154	789	314	112

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2015.

Pri tem prikazu ne smemo pozabiti na to, da so lahko izvajalci javnih del tudi osebe javnega prava, ki spadajo pod zakonodajo javnega sektorja. V takem primeru naletimo na prepoved novega zaposlovanja v javnem sektorju (po Zakonu za uravnoteženje javnih financ iz leta 2012). To pomeni, da tudi če

oseba dela prek javnih del, ima pri takem delodajalcu zaradi omenjenega ukrepa praktično nične možnosti za zaposlitev, žal pa podatki SURS-a ne izkazujejo tovrstnega statusa izvajalcev javnih del.

2.8.1 Izhodi iz javnih del v redno zaposlitev v obdobju 2010–2014

Pri ZRSZ sem pridobila podatke o zaposlitvah javnih delavcev, ki so bili vključeni v programe javnih del v letih 2010–2014. Predstavljeni so v spodnji tabeli.

Tabela 2.2: Število vključitev v javna dela v letih 2010–2014

Leto	2010	2011	2012	2013	2014
Število vključitev v javna dela	5.945	2.610	3.762	5.539	6.661

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015h.

Zaposlitve ZRSZ šteje na naslednji način: v istem letu, ko je oseba vključena v program, in še celo naslednje leto po zaključku programa.

Tabela 2.3: Izhodi iz javnih del v redno zaposlitev v letih 2010–2014

Leto	Število zaposlitev	Isti delodajalec	Delež zaposlitev po izhodu iz javnih del
2010	2178	821	37,7 %
2011	808	354	43,81 %
2012	886	366	41,31 %
2013	1565	539	34,44 %
2014	1933	674	34,87 %

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2015h.

Če je oseba bila vključena v javna dela v letu 2010, preverjajo njeno zaposlitev do vključno 31. 12. 2011, za osebe, vključene v letu 2014, pa je preverjanje zaposlitve do vključno 31. 8. 2015. Iz tabele je tako razvidno, da se je od 5.945 vključenih v letu 2010 zaposlilo do konca leta 2011 skupaj 2178 oseb in od tega 821 pri istem delodajalcu (izvajalcu programa javnega dela), kar pomeni, da se

je po koncu javnih del pri istem delodajalcu zaposlilo 37,7 % javnih delavcev v tistem letu.

Od 2.610, vključenih v letu 2011, se je do do konca leta 2012 zaposlilo skupaj 808 oseb, od tega 354 pri istem delodajalcu (izvajalcu programa javnega dela), kar pomeni, da se je po koncu javnih del pri istem delodajalcu zaposlilo 43,81 % javnih delavcev v tistem letu.

Od 3.762, vključenih v letu 2012, se je do do konca leta 2013 zaposlilo skupaj 886 oseb, od tega 366 pri istem delodajalcu (izvajalcu programa javnega dela), kar pomeni, da se je po koncu javnih del pri istem delodajalcu zaposlilo 41,31 % javnih delavcev v tistem letu.

Od 5.539 vključenih v letu 2013 se je do do konca leta 2014 zaposlilo skupaj 1565 oseb, od tega 539 pri istem delodajalcu (izvajalcu programa javnega dela), kar pomeni, da se je po koncu javnih del pri istem delodajalcu zaposlilo 34,44 % javnih delavcev v tistem letu.

Od 6.661, vključenih v letu 2014, se je do do 31. 8. 2015 zaposlilo skupaj 1933 oseb, od tega 674 pri istem delodajalcu (izvajalcu programa javnega dela), kar pomeni, da se je po koncu javnih del pri istem delodajalcu zaposlilo 34,87 % javnih delavcev v tistem letu.

2.9 Hipoteza H 1

Na podlagi zgornjih podatkov obravnavam prvo od treh zastavljenih hipotez.

H1: Javni delavci se po opravljenem programu javnih del praviloma ne zaposlijo v organizaciji, v kateri so dela opravljali.

Glede na zgornje podatke ZRSZ za leta med 2010 in 2014 se pri istem delodajalcu po izhodu iz javnih del zaposli med 34,44 (2013) in 43,81 (2011) odstotka javnih delavcev. Podatke o zaposlitvah je ZRSZ pridobil na podlagi

podatkov zdravstvenem zavarovanju javnih delavcev. Pri tem je zelo pomembno upoštevati, da velik delež tistih, ki se po koncu enoletnega programa javnih del zaposlijo pri istem delodajalcu, najverjetneje predstavljajo pravzaprav ponovne vključitve v javna dela. Prvo hipotezo lahko torej potrdim, je pa podajanje končne sodbe preveč kompleksno, saj niti ZRSZ niti nobena nevladna organizacija izhodov iz javnih del v "prave", redne zaposlitve sploh ne spremlja sistematično. Pri obravnavi prve hipoteze sem tako naletela na precejšnje težave, saj očitno za spremljanje ne obstaja ustrezna baza podatkov. Na pridobitev zgornjih podatkov sem sama čakala kar tri mesece: prvo prošnjo za pridobitev sem gospe Mojci Ulaga poslala 8. julija 2015, podatke pa sem prejela 8. oktobra 2015. Prav tako pa za spremljanje tega področja še ni razvita nobena redno uporabljana metodologija, čemur bi v prihodnosti nedvomno veljalo nameniti veliko več pozornosti.

3 Javna dela kot ukrep za financiranje in delovanje nevladnega sektorja

Brez delavcev iz javnih del si našega aktualnega, kompleksnega dela ne znamo predstavljati. Izpad programov bo velikanski. Prostovoljcev ni dovolj in jih ni mogoče organizirati kot zaposlene. Mariborčanom in Mariboru predstavljajo javna dela veliko vrednost, pravzaprav dodano vrednost sredstvom, ki jih namenja država kot ukrep za pripravo na zaposlitev. Ne samo to. S tem, ko človek dela – četudi le v javnih delih, ohranja samospoštovanje (ki je sicer močno načeto), zasluži za preživetje sebe in družine, troši, nabavlja in s tem pripomore k ekonomskemu obratu. Pridobiva nova znanja, vzpostavlja socialne stike, razume tudi stiske drugih, ne samo svoje.
(Raušl v Zavod PIP 2014, 1)

Uveljavitev koncepta države blaginje predstavlja velik napredek na področju življenjskih in delovnih pogojev prebivalstva. Zdravje, pričakovana življenjska doba in socialna varnost so se izjemno izboljšali v relativno kratkem času, odkar

se je država blaginje začela uveljavljati v dvajsetem stoletju. Pri tem je še bolj pomembno to, da so ljudje lahko zaradi tega ohranili svoj ponos, saj so ponižujoče prejemanje miloščin nadomestile univerzalne socialne pravice. Na ta način je individualno tveganje postalo kolektivno, to pa se je začelo kazati v stopnji ekonomske in socialne varnosti, ki je ni izkusila še nobena generacija pred tem. Iz tega razloga je bila država blaginje močno sprejeta med običajnimi ljudmi (Wahl 2011).

Svetlik in drugi (2002) navajajo da, posebnost, začasnost in selektivnost niso značilnosti, ki bi povedale vse, kar je pomembno poznati v zvezi z javnimi deli. Avtorji javna dela opišejo kot kompleksna in dodajajo, da gre za značilnost javnih del, ki izhaja iz pluralizma akterjev, ki sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju javnih del. V primerjavi z drugimi ukrepi za urejanje trga delovne sile, pri katerih akterji politike zaposlovanja skupaj z delodajalci ohranjajo obstoječa delovna mesta in/ali ustvarjajo nova, so v oblikovanje in izvedbo programov javnih del namreč vključeni še akterji socialne politike in akterji lokalnih oblasti (Svetlik in drugi 2002).

Javna dela so tako v končni instanci legitimirana s tem, da zagotavljajo produkte in/ali storitve, ki v določenem okolju niso zagotovljene, a jih je po presoji akterjev lokalnih oblasti treba izvajati, ob tem pa morajo biti splošno-oziroma javnokoristne. Akterji politike zaposlovanja tako resda ostajajo glavni pobudniki, organizatorji in financerji javnih del, pri tem pa so odgovorni predvsem za to, da so ustrezne kategorije brezposelnih vključene v zanje ustrezne programe. Na drugi strani teh prizadevanj pa imamo javne institucije, zasebne neprofitne organizacije in tudi profitna podjetja, ki javna dela neposredno izvajajo. Predvsem pri profitnih podjetjih mora biti tovrstna dejavnost jasno ločena od osnovne dejavnosti podjetja in ne sme vplivati na sedanjo in prihodnjo delovno silo (njeno odpuščanje ali najemanje), prav tako pa ne sme vplivati na dobiček podjetja (Svetlik in drugi 2002).

3.1 Poslanstvo nevladnega sektorja

Glede na opredelitev iz Poročila o stanju v nevladnem sektorju nevladne organizacije predstavljajo enega od stebrov sodobne družbe, imajo povsem lastno identiteto in funkcijo, neodvisno od državnega in gospodarskega sektorja. Skupaj z ostalimi organizacijami civilne družbe (sindikati in drugimi) ter posamezniki in posameznicami, ki so nosilci načela participatorne demokracije, sestavljajo civilno družbo, brez katere razvoj demokracije v Republiki Sloveniji ni mogoč (Umanotera 2004).

Slovenska zakonodaja še ne pozna definicije nevladne organizacije, v praksi pa pod tem pojmom praviloma razumemo pravne osebe zasebnega prava, ki niso ustanovljene z namenom ustvarjanja dobička, temveč se ukvarjajo z vsebinami na področjih, kot so kultura, šport, socialno varstvo, varstvo invalidov, varstvo potrošnikov, varstvo pred nesrečami, razvoj turizma, varstvo človekovih pravic in druge. Značilnost nevladnih organizacij je tudi ta, da če pri svojem delu ustvarijo presežek prihodkov nad odhodki, ga ne delijo med svoje člane ali ustanovitelje, temveč ga porabijo izključno za razvoj ali opravljanje svoje osnovne dejavnosti. Vse opisane pogoje praviloma izpolnjujejo društva, zveze društev, mladinski sveti, (zasebni) zavodi in ustanove (CNVOS 2015a).

Poslanstvo nevladnih organizacij izpolnjuje naslednje funkcije:

- **funkcija zgraditve skupnosti in demokratičnosti:** med ljudmi gradijo čut solidarnosti in spodbujajo stike med njimi in večje zaupanje, to pa so temeljni gradniki svobode in demokracije. Vključujejo se v procese javnega odločanja in tako vplivajo na oblikovanje družbe. Hkrati krepijo suverenost in samozavest državljanov, vključno z zavestjo o lastni odgovornosti do skupnosti in družbe kot celote,
- **varnostna funkcija:** branijo svoje člane in druge ljudi pred močjo državnih aparatov, zasebnih organizacij in večinskih skupin, pa tudi pred posamezniki, ki kršijo norme sprejemljivega ravnanja. Tako delujejo kot posredniki med nemočnimi posamezniki in nedotakljivimi velikani,

- **funkcija izražanja:** svojim članom in drugim privržencem zagotavljajo prostor, v katerem posamezno ali kolektivno izražajo svoja verska, narodnostna, kulturna, idealistična, globalna, regionalna, lokalna, profesionalna in druga prepričanja, mnenja, interese ali izročila,
- **inovacijska funkcija:** odzivajo se na nove pogoje in razmere in ob preizkušanju novih pristopov pogosto eksperimentirajo; ob tem prevzemajo tudi velika tveganja. So pionirji na mnogih področjih, na katerih prvi zaznajo probleme, skušajo jih razrešiti in predstaviti svoja spoznanja,
- **storitvena funkcija:** zagotavljajo in ponujajo širok spekter različnih storitev, ki niso namenjene samo članom, ampak celotni družbi. Prevzemajo odgovornost do državljanov, ki bi jo v nasprotnem primeru prevzela država, svoje storitve pa dajejo na voljo na področjih, ki zaradi komercialne komponente niso zanimiva za gospodarski sektor (Umanotera 2004).

3.2 Pravne oblike organizacij v nevladnem sektorju

31. maja 2015 je bilo v Sloveniji registriranih 23.611 društev, 2.961 (zasebnih) zavodov in 284 ustanov, skupaj torej 26.856. To je 5 manj kot 30. aprila 2015, ko jih je bilo 26.861 od tega 23.606 društev, 2.973 (zasebnih) zavodov in 283 ustanov. V zadnjih letih se njihovo število povečuje za okrog 500 na leto. 17. septembra 2012 jih je bilo na primer registriranih 25.065, od tega 22.490 društev, 2.324 zavodov in 251 ustanov. Vse registrirane NVO niso nujno tudi aktivne. V skladu z uveljavljeno prakso med aktivne štejemo tiste, ki AJPES-u oddajajo svoja letna poročila in jih je v povprečju cca. 5 % manj kot registriranih. Podatki o aktivnih NVO so dostopni samo za predhodna leta, na voljo pa so vsakega septembra, ko AJPES priprava zbirne podatke o oddanih letnih poročilih. V 2013 je bilo aktivnih 24.574 NVO, od tega 21.987 društev, 2.347 zavodov in 240 ustanov. Število nevladnih organizacij v zadnjih letih vztrajno raste, pri tem pa se najhitreje večja število zavodov (v letu 2013 za 11,2 %), najpočasneje pa raste število društev (v letu 2013 samo za 1,7 %). Skupen

indeks letne rasti števila vseh nevladnih organizacij v 2013 je bil 2,6 % (CNVOS 2015b).

Za nevladni sektor se pogosto uporabljata tudi izraz "tretji sektor", kar pomeni, da gre za področje, ki obstaja poleg **države** in **profitnega sektorja**.

3.3 Zaposlovanje v NVO

Glede na analizo CNVOS-a oziroma AJPES-ove podatke, ki so bili osnova zanj in se nanašajo na obdobje 2009–2013, je v nevladnem sektorju na podlagi rednega delovnega razmerja zaposlenih nekaj manj kot 7.500 ljudi. Več kot polovica vseh delavcev je zaposlena v zavodih, čeprav ti predstavljajo zgolj 9,6 % vseh nevladnih organizacij (podatki o zaposlenih v društvih zajemajo tudi podatke o podružnicah društev in o mladinskih svetih. Iz podatkov o ustanovah in zavodih so izvzeti tisti, ki jih je ustanovila Republika Slovenija ali občine). Velika večina NVO (kar 92,5 %) (glej Tabelo 3.1) nima niti enega zaposlenega, pri čemer je takšnih največ društev (kar 95,1 % vseh društev), najmanj pa zavodov (70,6 % vseh zavodov). Glede na število zaposlenih v organizaciji prednjačijo zavodi, ki tudi sicer zaposlujejo več kot polovico vseh delavcev v sektorju. Vsaj enega zaposlenega ima sicer 4,9 % društev, 29,4 % zavodov in 10,7 % ustanov (CNVOS 2015c).

Tabela 3.1: Zaposlenost v nevladnih organizacijah (2014)

število zaposlenih/oblika	število in delež društev	število in delež zavodov	število in delež ustanov	SKUPAJ: ŠTEVILO IN DELEŽ NVO
0	21.457 (95,08 %)	1.843 (70,64 %)	235 (89,35 %)	23.535 (92,51 %)
1	600 (2,66 %)	301 (11,54 %)	7 (2,66 %)	908 (3,57 %)
2	232 (1,03 %)	160 (6,31 %)	4 (1,52 %)	396 (1,56%)
3 do 5	178 (0,79 %)	139 (5,33 %)	6 (2,28 %)	323 (1,27%)

6 do 10	59 (0,26 %)	86 (3,30 %)	8 (3,04 %)	153 (0,60 %)
11 do 20	23 (0,10 %)	41 (1,57 %)	2 (0,76 %)	66 (0,26 %)
21 do 50	12 (0,05 %)	26 (1,00 %)	1 (0,38 %)	39 (0,15 %)
nad 50	7 (0,03 %)	13 (0,50 %)	0 (0,00 %)	20 (0,08 %)
Skupaj:	22.568	2.609	263	25.440

Vir: CNVOS 2015c.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da so za NVO-sektor pravzaprav bistvenega pomena druge oblike opravljanja dela, med katerimi je daleč najbolj prevladujoče prostovoljstvo. To je razvidno iz tega, da se kot eden izmed sinonimov za nevladne organizacije uporablja kar izraz "prostovoljne organizacije". Omenjeno poročilo pa kljub temu navaja še, da delovanje NVO ne bi smelo temeljiti skorajda izključno na prostovoljnem delu članov. Prostovoljno delo je namreč lahko v pomoč profesionalcem pri izvajanju njihovega dela, ne more pa biti nadomestilo zanj. Kot najbolj učinkovito obliko notranje in funkcionalne organiziranosti nevladnih organizacij v poročilu predlagajo, da bi bili zaposleni profesionalci istočasno tudi strokovni mentorji večjega števila ustrezno usposobljenih prostovoljcev, ki bi jim pomagali pri izvajanju storitvenih dejavnosti (Umanotera 2004).

3.4 Oblike in načini dela v nevladnih organizacijah

Zgornje ugotovitve potrjuje tudi raziskava Tadeje Ozebek in Tine Koščak, ki je bila izvedena leta 2010, njeni rezultati pa so bili predstavljeni v publikaciji Delo v nevladnih organizacijah – od poslanstva do kariere. Anketa je bila poslana na približno 800 elektronskih naslovov nevladnih organizacij, avtorici pa sta prejeli 160 odzivov, na katerih temelji analiza. Rezultate izvedene ankete kažejo, da so njihova gonilna sila prostovoljci in redno zaposleni. Obe obliki dela sta dolgoročnejši, druge vrste sodelovanja pa so bolj kratkotrajne.

Da so prostovoljci v nevladnih organizacijah resnično pomembni, je razvidno iz dejstva, da je 48 % anketirancev do delovnega mesta prišlo prek predhodnega prostovoljnega dela. Pri raziskovanju prevladujoče oblike oziroma vrste sodelovanja v nevladnih organizacijah je bilo na prvem mestu s 24 % prostovoljstvo, sledila sta študentsko delo z 18 % in avtorske ter druge civilne pogodbe s prav tako 18 %. 16 % je bilo tistih zaposlenih za nedoločen čas, 15 % za določen čas, **9 % pa prek javnih del** (CNVOS 2010a).

Vprašanje, ki se ga omenjena raziskava ni dotaknila, je, kolikšen delež zaposlenih prek javnih del se je po končanem programu javnih del v organizaciji tudi redno zaposlil oziroma se zaposluje. Javnim delom omenjena raziskava nasploh posveti najmanj pozornosti oziroma jih pri prikazovanju strukture oblik dela v različno velikih nevladnih organizacijah celo uvrsti le v kategorijo "drugo", medtem ko so delo za določen in nedoločen čas, študentsko delo ter avtorske pogodbe izrecno omenjene.

3.5 Umeščenost javnih del v delovanje nevladnega sektorja

Pri preučevanju izvajanja in umeščenosti javnih del v nevladnem sektorju sem se za številske podatke oprla na poročilo ZRSZ z naslovom Izvajanje programov javnih del v letih 2009, 2010 in 2011 v NVO, ki je bilo 11. aprila 2011 objavljeno na spletni strani Stičišča NVO osrednje Slovenije.

3.5.1 Javna dela v NVO v številkah

Leta 2009 je bilo na javni razpis za izbor programov javnih del prijavljenih 2.013 vlog za njihovo izvajanje. Izbranih je bilo 1.696 vlog (84,3 %), za izvajanje lokalnih in nacionalnih programov javnih del, v katere bi se lahko vključilo 3.247 brezposelnih oseb, neizbranih je bilo 315 vlog. Na osnovi izbranih vlog je bilo leta 2010 sklenjenih 1.651 pogodb za izvajanje programov javnih del, v katere je bilo skupaj vključenih 4.188 oseb. Poleg programov javnih del, prijavljenih na javni razpis, ki jih financira ZRSZ, je bilo izbranih tudi 8 programov javnih del, ki

so jih v celoti financirale občine. NVO so izvajale 433 programov (26,2 %), v katere je bilo skupaj vključenih 754 javnih delavcev (18,0 % vseh vključenih v javna dela). Višina sredstev, izplačanih za izvajanje teh programov, je bila 3,4 mio EUR ali 20,5 % vseh sredstev, porabljenih za izvajanje programov javnih del, ki so znašala 16,6 mio EUR.

Leta 2010 je bilo na javni razpis za izbor programov javnih del prijavljenih 2660 vlog za izvajanje programov javnih del. Izbranih je bilo 2469 vlog (93 %) za izvajanje lokalnih in nacionalnih programov javnih del, v katere bi se lahko vključilo 4.902 brezposelnih oseb, neizbranih je bilo 191 vlog. Na osnovi izbranih vlog je bilo leta 2010 sklenjenih 2.487 pogodb za izvajanje programov javnih del, v katere je bilo skupaj vključenih 5945 oseb. Poleg programov javnih del, prijavljenih na javni razpis, ki jih financira ZRSZ, je bilo izbranih tudi 27 programov javnih del, ki so jih v celoti financirale občine. NVO so izvajale 638 programov (25,6 %), v katere je bilo skupaj vključenih 1.119 javnih delavcev (18,8 % od vseh vključenih v javna dela). Višina sredstev, izplačanih za izvajanje teh programov, je znašala 8,3 mio EUR ali 23 % od vseh sredstev, porabljenih za izvajanje programov javnih del, ki so znašala 36,3 mio EUR.

Na javni razpis za izvajanje programov javnih del za leto 2011 je bilo prijavljenih 2437 vlog za vključitev 4284 oseb, od tega je bilo 851 (34,9 %) vlog izbranih, 1571 (64,5 %) vlog neizbranih, od 15 vlog so prijavitelji odstopili. Poleg programov javnih del, prijavljenih na javni razpis, ki jih financira ZRSZ, je bilo izbranih tudi 27 programov javnih del, ki jih v celoti financirajo občine. NVO so na razpis prijavile 680 vlog (27,9 % od vseh vlog) za vključitev 1013 oseb. Izbrane so bile 204 vloge (30,0 %), neizbranih je bilo 476 (70,0 %). Na osnovi izbranih vlog se je lahko v javna dela vključilo 351 brezposelnih oseb. Med izvajalci, ki so vložili vloge za izvajanje programov javnih del, je bilo 134 zavodov, 4 zavodi v zasebni lasti, 10 ustanov in 532 društev. ZRSZ je z izvajalci in naročniki sklenil 987 pogodb (število sklenjenih pogodb je večje od števila odobrenih vlog zaradi nacionalnih programov javnih del. NVO so izvajalci 224 programov javnih del (22,7 %). Od tega je 194 društev, 29 zavodov in 1 ustanova. 7. marca 2011 je bilo v programe NVO vključenih 308 javnih delavcev (17,5 % od vseh vključenih. Okvirna vrednost sklenjenih pogodb za izvajanje

programov javnih del, katerih izvajalci so bili NVO, je znašala 3,3 mio EUR, kar je 19,5% od vseh sredstev (16,9 mio EUR), namenjenih za izvajanje javnih del v letu 2011 (Stičišče NVO osrednje Slovenije 2012).

Pomembno je poudariti dejstvo, da je občutno znižanje zaposlenih preko javnih del leta 2011 v nevladnih organizacijah povzročilo veliko nezadovoljstva. Zaradi sredstev, ki so bila še na voljo za izvajanje programov javnih del, in s tem tudi strožjih razpisnih pogojev, so bile v programe javnih del vključene 204 nevladne organizacije s 351 javnimi delavci, kar je v primerjavi z letom 2010 pomenilo skoraj 70-odstotno zmanjšanje vključenih v javna dela v NVO (Stičišče NVO osrednje Slovenije 2012).

3.5.2 Zakonodaja in javna dela v NVO

O umeščenosti javnih del v sistem delovanja nevladnega sektorja je pravzaprav težko enoznačno govoriti³, saj vladno sodelovanje z nevladnim sektorjem obstaja predvsem na deklarativni ravni, veže pa se predvsem na odvisnost posameznih nevladnih organizacij od vsakoletnih razpoložljivih sredstev in prijavljanja na javne razpise, kar velja tudi za področje javnih del. A javna dela se kljub temu smatrajo za razširjen način zaposlovanja v nevladnih organizacijah, prek katerih bo svojo zaposlitev v letu 2015 predvidoma lahko skupno našlo predvidoma 4.000 brezposelnih oseb (Stičišče NVO osrednje Slovenije 2014).

³ Poslala sem tudi poizvedovanje na CNVOS glede zaposlovanj prek javnih del v nevladnem sektorju. 28. 7. 2015 sem s strani CNVOS prejela telefonsko informacijo, da "ravno zdaj" (julij–september 2015) izvajajo obsežnejšo raziskavo glede zaposlitev prek JD v nevladnem sektorju. Podatki Statističnega urada Republike Slovenije in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije naj bi bili za vpogled in analizo na voljo v začetku septembra. Dne 14. 9. sem poslala ponovno poizvedovanje gospe Moniki Kostanjevec s CNVOS. Nanj ni bilo odgovora, zato sem 22. 9. isti mail še enkrat preposlala in od nje dobila tale odgovor: "Na kratko: glede javnih del smo dobili precej novih podatkov, vendar zaenkrat točnih zelenih podatkov, ki bi bili primerni za objavo, še nimamo, saj se obdelava podatkov v različnih evidencah močno razlikuje. Potrebno bo torej dodatno zbiranje podatkov na druge načine, v približno dveh do treh tednih pa upamo, da bomo imeli prve primerljive podatke." CNVOS sem ponovno telefonsko in prek e-pošte kontaktirala konec novembra 2015, a od gospe Kostanjevec do oddaje tega diplomskega dela žal nisem dobila odgovora.

Ministrstvo za javno upravo je s sklepom z dne 20. 3. 2015 imenovalo medresorsko delovno skupino za pripravo osnutka Zakona o nevladnih organizacijah v javnem interesu. Delovna skupina je s svojim delom pričela na prvi seji, ki je potekala 3. 4. 2015, na kateri je bilo dogovorjeno, da bo izhodišče za pripravo zakona osnutek Zakona o nevladnih organizacijah v javnem interesu, ki so ga pripravile nevladne organizacije pod okriljem CNVOS (Ministrstvo za javno upravo 2015). Vendar pa se tudi ta osnutek ukvarja predvsem s samo splošno opredelitvijo in pravicami nevladnih organizacij, ne pa z načinom organiziranja dela v njih, iz česar sledi, da javna dela tudi v tem dokumentu niso dobila svojega mesta.

3.6 Prihodki in financiranje nevladnega sektorja

V mnogih državah se nevladni sektor nenehno in bistveno zanaša na vladne vire financiranja. Obstajajo tudi stotine pogodbenih dogovorov med javnimi in zasebnimi neprofitnimi entitetami na različnih ravneh delovanja. Odnos med državo in nevladnim sektorjem je zelo pomemben ne samo zaradi opravljanja neprofitnih dejavnosti samih, temveč zlasti zaradi prispevkov k družbi, ki jih tovrstne organizacije zagotavljajo. Razmerje med neprofitnim sektorjem in vlado je seveda kompleksno in večplastno, vladne instrumente za financiranje omenjenega sektorja pa lahko v grobem razdelimo na:

- subvencije, pogodbe in prispevke drugih organizacij,
- davčne olajšave, dedukcije in prednostne obravnave (Anheier 2005).

Kot v svojem delu pojasnjujejo Svetlik in drugi (2002), sprejme Vlada Republike Slovenije pri nas za vsako proračunsko obdobje načrt javnih del, s katerim določi obseg vključitev in sredstev za izvedbo javnih del. Poleg države zagotavljajo sredstva za izvajanje tudi naročniki (lokalne oblasti), lahko pa tudi izvajalci sami (na podlagi plačila uporabnikov organizacije za njene storitve). Država tako zagotavlja sredstva za organizacijo javnih del, naročnik in izvajalcev javnih del pa zagotavljata sredstva za pokrivanje stroškov razlike do izhodiščnih plač ter materialnih stroškov in stroškov prostorov ter opreme, potrebne za delo (Svetlik in drugi 2002).

Slovenske nevladne organizacije so v letu 2013 ustvarile nekaj čez 804 milijone evrov prihodkov, pri čemer so nekaj več kot 60 % k temu prispevala društva. 17 % nevladnih organizacij je delovalo brez prihodkov, 90 % njih pa je imelo manj kot 50.000 evrov prihodkov (podatki o prihodkih društev zajemajo tudi podatke o podružnicah društev in o mladinskih svetih. Iz podatkov o ustanovah in zavodih so izvzeti tisti, ki jih je ustanovila Republika Slovenija ali občine). Prihodki nevladnih organizacij so v zadnjih letih kljub ekonomski in gospodarski krizi rasli vse do leta 2013, ko so bili prvič nižji kot leto poprej. Zavodi so sicer edini, ki beležijo konstanto rast prihodkov, med tem ko so društva in ustanove že leta 2011 prvič imele manj prihodkov kot leto poprej. Prihodki društev in ustanov so se v letu 2012 ponovno povečali, a se nato leta 2013 ponovno znižali in še niso dosegli višine iz leta 2010 (CNVOS 2015č). A prihodki glede na samo naravo (neprofitnost in javnokoristnost) dejavnosti, ki jih opravljajo organizacije v sektorju NVO, niso bistveno merilo, ki bi nas zanimalo v tem delu.

Zelo pomemben vidik izvajanja dejavnosti v sektorju NVO je njegova odvisnost od vsakoletnih finančnih sredstev, ki jih nevladne organizacije prejmejo za svoje delovanje. Za osnovo bom vzela dokument z naslovom Obseg javnega financiranja nevladnih organizacij v letih 2009–2013, ki analizira podatke o prejemkih nevladnih organizacij med omenjenima letoma.

Po analiziranih podatkih (ti temeljijo na dveh glavnih virih, in sicer na podatkih državne zakladnice o vseh javnih transakcijah, ki so podlaga za aplikacijo Supervisor, in na podatkih o vseh obstoječih nevladnih organizacijah, ki jih je izvajalcem analize oktobra 2013 posredovala Služba za nevladne organizacije pri Ministrstvu za notranje zadeve) so vladne organizacije v letu 2003 prejele cca. 147,9 mio evrov javnih sredstev, leta 2013 pa več kot še enkrat več; in sicer cca. 317,6 mio evrov (Verbajs 2014).

Od tega so cca. 290,5 mio evrov prejele od neposrednih in posrednih proračunskih uporabnikov (ministrstva, občine ali javni zavodi), cca. 28 mio evrov pa s strani Fundacije za financiranje humanitarnih in invalidskih organizacij (FIHO) in Fundacije za financiranje športnih organizacij v Republiki

Sloveniji (FŠO). Od vseh nakazil s strani proračunskih uporabnikov so 46 % sredstev (134,6 mio evrov) prejele nevladne organizacije, katerim država priznava delovanje v javnem interesu. Od vseh obstoječih (cca. 26.000) je proračunska javna sredstva v letu 2013 uspelo pridobiti 14.718 nevladnih organizacij oziroma 60 % (Verbajs 2014).

Javna sredstva predstavljajo nekaj manj kot 40 % vseh prihodkov slovenskega nevladnega sektorja. Več kot 60 % jih prihaja iz drugih virov, kot so donacije, članarine, prihodki od prodaje in podobno. Navedeni delež javnih sredstev je sicer primerljiv s povprečjem v državah EU (44,6 %), po drugi strani pa sredstva, ki jih Slovenija namenila nevladnim organizacijam v letu 2013, predstavljajo zgolj 0,88 % njenega BDP, kar je več kot dvakrat manj, kot svojim nevladnim organizacijam v povprečju namenjajo države EU (2,37 %) (Verbajs 2014). Slovenski nevladni sektor je tako v precejšnji meri odvisen od drugih virov financiranja, pri čemer javna dela, ki so predmet tega diplomskega dela, zaradi svoje narave predstavljajo ugoden in smiseln način financiranja zaposlovanja in opravljanja dela nevladnih organizacij, ki pa pravzaprav ni sistemsko umeščen v izvajanje dejavnosti v nevladnem sektorju. To pa je predvsem posledica neenotnih zakonskih opredelitev slovenskega nevladnega sektorja, zaradi česar so posamezne nepridobitne organizacije pri izvajanju dejavnosti prepuščene specifični zakonodaji in drugim pravnim ureditvam na svojem področju delovanja.

Podobne ugotovitve navaja tudi Strategija razvoja nevladnih organizacij v Podravju v kontekstu načrtovanja regionalnega razvoja, v njej namreč avtor ugotavlja, da se nevladne organizacije pri izvajanju svoje dejavnosti srečujejo z mnogimi težavami, ki otežujejo doseganje rezultatov in učinkovitost. Strategija pri tem navaja tako notranje organizacijske probleme kot tudi tiste, s katerimi se organizacije srečujejo v svojem okolju. Gre za strukturne ovire, ki spadajo pod pristojnost državne in lokalnih oblasti. NVO kot ključne probleme na tem nivoju identificirajo predvsem neustrezne finančne mehanizme, spodbude države in lokalnih samouprav za krepitev sektorja NVO, manko ukrepov za povečanje zaposlovanja v nevladnem sektorju, neurejeno sistemsko in pravno okolje ter nizko stopnjo ozaveščenosti o pomenu in vlogi NVO tako med odločevalci kot

med splošno javnostjo. Tudi respondenti raziskave, ki so jo izvedli v okviru pripravljanja Strategije, so kot največjo težavo pri svojem delovanju izpostavili pomanjkanje finančnih sredstev oziroma preveliko odvisnost od javnih sredstev (Golčar 2013).

3.7 Ekonomika in uspešnost delovnega procesa pri javnih delih

Javna dela imajo z vidika preučevanja vloge, ekonomike in uspešnosti delovnega procesa poseben status v organizacijah, saj so drugačna od rednih zaposlitev že po sami definiciji. Tako so opredeljena kot posebni programi v okviru ukrepov kreiranja delovnih mest. Namenjena so aktiviranju brezposelnih oseb, ki so več kot eno leto neprekinjeno prijavljene v evidenci brezposelnih oseb, njihovi socialni vključenosti, ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti ter spodbujanju razvoja delovnih mest (49. in 50. člen ZUTD-A).

Iz zgornje definicije sledi, da javna dela ne morejo biti podvržena istim merilom ekonomičnosti kot redne zaposlitve v organizacijah. Pri analizi uspešnosti zaposlovanja prek javnih del bom zato ugotovitve strnila na podlagi naslednjih vprašanj, ki sem jih oblikovala specifično v navezavi na javna dela. Prvi dve vprašanji bom raziskala s študijo primera, tretje vprašanje (prehajanje iz javnih del v redne zaposlitve) pa sem že obdelala v poglavju 2.8 s pomočjo podatkov ZRSZ oziroma ZZS:

- kako poteka vključevanje v in izvajanje programov javnih del,
- kako je poskrbljeno za izobraževanje in usposabljanje javnih delavcev,
- ali javni delavci po zaključenih programih prehajajo v redne zaposlitve.

Na podlagi preučene dokumentacije, potrebne za izvedbo javnih del, sem ugotovila, da se tudi evalvacija uspešnosti programov javnih del (glej podpoglavje 2.6 Spremljanje izvajanja programov javnih del) veliko bolj nanaša na preverjanje izpolnjevanja proceduralnih zahtev kot pa na samo vsebino javnih del oziroma delovni proces in preverjanje njegove učinkovitosti. Vsebinsko poročilo (glej Prilogo B) je namreč precej skopo in je le ena izmed sedmih postavk spremljanja izvedbe javnih del, zato me zanima konkretna

izvedba javnih del. Te vidike bom raziskala na podlagi primera izvajanja javnih del v konkretni organizaciji.

3.8 Hipoteza H 2

- **H 2: Javna dela so pomembna oblika izvajanja dela v nevladnih organizacijah.**

Na osnovi podatkov iz podpoglavja 3.5 obravnavam gornjo hipotezo. Raziskava in poročila kažejo, da javna dela vsekakor igrajo nezanemarljivo vlogo pri izvajanju dela v nevladnem sektorju, je pa na podlagi razpoložljivih podatkov zelo težko reči, kolikšna ta vloga je, saj so podatki razdrobljeni, predvsem pa se nanašajo na različna časovna obdobja, zato bi bilo nezanesljivo na tej podlagi sklepati glede splošne umeščenosti javnih del v oblike izvajanja dela v tem sektorju.

Raziskava z naslovom Delo v nevladnih organizacijah – od poslanstva do kariere se sicer dotakne tudi javnih del kot oblike zaposlovanja, vendar se z njimi najmanj ukvarja. Poleg tega se nanaša na podatke, zbrane z anketo, izvedeno leta 2010, zato njeni rezultati ne morejo biti splošno veljavni za nevladni sektor. Izvemo sicer, da je bilo med 160 anketiranimi organizacijami 9 % takih, ki so imele zaposlene javne delavce, in da ste dve izmed petih intervjuvanih, zaposlenih v NVO, v raziskavi svojo zaposlitev dobili ravno prek javnih del. Tudi poročilo ZRSZ z naslovom Izvajanje programov javnih del v letih 2009, 2010 in 2011 v NVO mi pri umeščanju javnih del v nevladno sfero ni dovolj pomagalo, saj prikazuje le število javnih delavcev in sredstva, namenjena javnim delom, ne pa tudi število javnih delavcev v odnosu do drugih oblik zaposlovanja v NVO. Zastavljene hipoteze tako ne morem ne potrditi ne ovreči.

Vloga javnih del v nevladnih organizacijah je torej nekako neopredeljena, kar pa velja za zaposlovanje v nevladnem sektorju nasploh. Za oblikovanje ustreznih ukrepov za spodbujanje zaposlovanja v tretjem sektorju bi ti namreč morali biti vpeti v širši okvir politik, usmerjenih k ustvarjanju podpornega okolja za civilno

družbo. Brez celovitega pristopa k razvoju nevladnega sektorja so vsi odgovori na vprašanje, kako doseči višjo stopnjo profesionalizacije in izkoristiti potencial tega sektorja za zmanjševanje brezposelnosti, lahko le parcialni, uspeh spodbujevalnih ukrepov znotraj aktualnih okvirov zaposlovalne politike pa zelo omejen. Če denimo ni sistemsko zagotovljenih, dolgoročnih in zanesljivih virov financiranja za NVO, potem je dodana vrednost časovno omejenih spodbud konkretno za zaposlovanje bistveno nižja, kot bi bila lahko ob bolj usklajenem ukrepanju (CNVOS 2010b).

4 Javna dela v Zavodu Radio Študent – študija primera

Ta empirični segment je namenjen (singularni) študiji primera izvajanja javnih del v Zavodu Radio Študent, zato bom najprej opredelila nastanek in namen te ustanove ter njeno obliko. Namen študije je razumeti, kako poteka izvajanje javnih del v Zavodu Radio Študent in kako izkušnje javnih delavcev odgovarjajo na tretjo izmed hipotez, zastavljenih v tem delu.

Glede na opredelitev Zakona o zavodih (Ur. l. RS 12/91, v nad. ZZ) so zavodi organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička. Zavode lahko ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe, če ni za posamezne dejavnosti ali za posamezne vrste zavodov z zakonom drugače določeno (2. člen ZZ).

4.1 Dejavnost Zavoda Radio Študent

"Radio Študent – majhen korak za državo, a velik za civilno družbo."
(Radio Študent 2015)

Zavod Radio Študent je bil ustanovljen kot neprofitna organizacija z namenom, da opravlja naloge s področja:

- izdajanja študentskih in nepridobitnih radijskih in televizijskih programov z namenom osveščanja ter zadovoljevanja izobraževalnih, znanstvenih, strokovnih, umetniških, kulturnih in drugih potrebe študentske in širše javnosti,
- organiziranja javnih in kulturnih prireditev,
- izdajanja posebnih publikacij, usposabljanja in izobraževanja (ŠOU v Ljubljani 2012).

Radio Študent je kot javno glasilo ustanovila Študentska organizacija Univerze v Ljubljani leta 1969 in od svojega nastanka promovira strpnost, spoštovanje različnih mnenj, svobodo, resnico, solidarnost, multikulturnost in druge podobne vrednote. To se kaže na izobraževalnem nivoju poslušalcev in ustvarjalcev programa in odseva v načinu izbire in obravnave radijskih tematik (Zavod Radio Študent 2015). Radio Študent je 12. aprila 2012 kot študentski radijski program od Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS prejel status medija posebnega pomena, s tem pa potrditev, da ne sodi med komercialne medije (Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije 2012).

Zavod RŠ je torej ustanovljen za opravljanje dejavnosti študentskega medija, vzgoje in izobraževanja, kulture ter založništva, katerih cilj ni ustvarjanje dobička, kot to določa ZZ. Pri opravljanju svojih dejavnosti Zavod RŠ upošteva naslednja temeljna načela:

- je neodvisna, nevladna (NVO), civilnodružbena, nepridobitna organizacija,
- je avtonomna medijska, izobraževalna in kulturna organizacija študentske skupnosti, ki je odprta za zainteresirane posameznike in skupine znotraj lastne ciljne skupine,
- programske vsebine ustvarjajo in razširjajo večinoma študentje in so pretežno namenjene študentom in drugi javnosti,
- programske vsebine so informacije in avtorska dela vseh vrst, njihov namen pa je obveščanje in zadovoljevanje izobraževalnih, znanstvenih, strokovnih, umetniških, kulturnih in drugih potreb študentske in širše javnosti,

- vzpostavljajo se svoboda obveščanja, nedotakljivost in varstvo človekove osebnosti in dostojanstva, svoboden pretok informacij in odprtost za različna mnenja, svoboda umetniškega izražanja, neodvisnost oblikovanja programskih vsebin od virov financiranja, avtonomnost novinarjev, spoštovanje novinarske etike in osebna odgovornost novinarjev za posledice lastnega dela,
- vodilne funkcije direktorja in odgovornega urednika so nezdržljive s članstvom v katerikoli politični stranki doma in v tujini (ŠOU v Ljubljani 2012).

4.2 Organizacija Zavoda Radio Študent

Organi Zavoda RŠ so: svet zavoda, direktor zavoda, odgovorni urednik, strokovni svet in uredništvo (ŠOU v Ljubljani 2012).

Z vidika notranje organizacije pa se dejavnost Zavoda Radio Študent izvaja v naslednjih enotah:

- direktor/-ica,
- odgovorni/-a urednik/-ca,
- administracija in finance,
- vzdrževanje strežnikov,
- 5 redakcij (vsako vodi 1 področni urednik): glasbena redakcija, redakcija za kulturo in humanistične vede, redakcija informativnega programa, univerzitetna redakcija in od oktobra 2015 še znanstvena redakcija,
- 5 služb: tehnična služba, služba za napovedovanje, koordinacija izvedbe programa, ekonomsko-propagandna služba, služba za 'fundraising' in koordinacijo projektov.

Poleg naštetih redakcij in služb pa se med dejavnostmi Radia Študent izvajajo tudi drugi stalni in občasni projekti, med njimi so pomembni predvsem:

- Založba Radia Študent, ki se ukvarja z izdajo fizičnih in drugih nosilcev glasbe ter promocijo svojih varovancev (glasbenikov),

- Klubski maraton Radia Študent, ki je vsakoletna koncertna turneja, v okviru katere komisija, ki jo sestavljajo sodelavci Radia Študent, izmed prijavljenih glasbenikov oziroma zasedb izbere 6 ustvarjalcev in jim omogoči snemanje posnetkov v studiu Radia Študent za potrebe vsakoletne kompilacije ter izdatno promocijo, ki poleg koncertov po različnih slovenskih klubih vključuje tudi intervjuje, koncerte in posebne oddaje v etru Radia Študent. Projekt je namenjen podpiranju mladih in neuveljavljenih glasbenih izvajalcev in lokalne klubske scene v Sloveniji,
- založniški festival Tresk, ki je namenjen podpiranju glasbenega izražanja, neodvisne založniške dejavnosti in vizualnih plati glasbenih stvaritev ter spodbujanju novih oblik glasbene produkcije. Njegovo praviloma večdnevno dogajanje nudi nastope izvajalcev, sejmišče fonogramov, pogovore z založniki, glasbo založnikov, razstavo zmagovalnih del natečajev za vizualna dela, debate, raznovrstne delavnice in povezovanje.

Radio Študent poleg rednega oddajanja programa izvaja več kot 13 nepridobitnih projektov na leto. Denar za izvajanje črpa prek formalnih državnih in evropskih razpisov, pri čemer uspešno konkurira drugim nevladnim organizacijam. Vsa naštetna področja in projekti, na katere se Radio Študent prijavlja, so dejavnosti, pri katerih pride v poštev zaposlitev prek javnih del.

4.3 Temelji raziskave

Poudariti je treba, da gre pri obravnavi zaposlovanja prek javnih del na Radiu Študent za relativno majhen vzorec sodelujočih, zaradi česar se je anketa kot pogosto uporabljena raziskovalna metoda izkazala za neustrezno. Namesto tega sem se odločila za študijo primera oziroma intervju, ki predstavlja boljši način za pridobitev kvalitativnih raziskovalnih podatkov. Intervju namreč omogoča pridobitev obsežnih in poglobljenih podatkov o nekem pojavu ali osebi, čeprav je njegova slabost to, da je lahko časovno zamuden. Odločila sem se za polstrukturirani intervju, sestavila sem okvirna vprašanja in jih prek e-

pošte poslala intervjuvancem, da se lahko nanje pripravijo. Z njimi sem se nato srečala v živo in jim omogočila, da podajo svoje odgovore in opišejo izkušnje.

Cilj raziskave, izvedene s pomočjo intervjujev, je pridobiti izkušnje in mnenja akterjev javnih del na Radiu Študent in na podlagi njihovih odzivov odgovoriti na tretjo hipotezo, zastavljeno v uvodu. S pomočjo vprašanj, oblikovanih glede na to, kaj me v okviru hipoteze oziroma raziskave zanima, in drugih razpoložljivih podatkov bom raziskovala različne dimenzije opravljanja javnih del. Na podlagi rezultatov raziskave bom na koncu podala lastna dognanja ter smernice in priporočila za nadaljnje izvajanje.

4.4 Zbiranje in obdelava podatkov

Program javnih del se v Zavodu Radio Študent vsako leto izvaja na podoben način, zato sem za iztočnico vzela aktualno interno e-pošto organizacije, ki se nanaša na to področje, z naslovom "Interna poizvedba o naboru upravičencev programa javna dela 2015 Zavoda za zaposlovanje RS", ki je bila na elektronske sezname za pošiljanje vseh posameznih služb Radia Študent posredovana 3. februarja 2015. Najprej sem opravila analizo omenjene (spletne) poizvedbe in (enega) odziva nanjo.

E-pošto s pozivom, ki se nanaša na opravljanje javnih del v Zavodu Radio Študent za leto 2015, je na vse sodelavce 3. februarja 2015 naslovil Tomaž Zaniuk, direktor ustanove (glej Prilogo C). Gre za obvestilo sodelavcem, da se trenutnim zaposlenim prek javnih del izteka enoletna pogodba, in poizvedovanje, kateri od trenutnih (honorarnih) sodelavcev Radia je upravičen do sodelovanja v programu javnih del, pri čemer je bistvena zahteva to, da so potencialni upravičenci kot iskalci zaposlitve vsaj eno leto prijavljeni pri ZRSZ. Opredeljen je tudi naziv programa, in sicer je navedeno, da gre za, citiram, "Pomoč društvu ali drugi nevladni organizaciji, pri organiziranju in izvajanju njihovih dejavnosti". Če se vrnemo k opredelitvi iz poglavja Izvedba programov in vsebina javnih del, lahko torej dejavnost, predvideno za opravljanje v okviru javnih del v Zavodu Radio Študent, umestimo v 6. kategorijo (drugi programi

javnih del) iz Kataloga javnih del 2015. V poizvedovanju je navedeno še, da lahko Zavod RŠ v izvajanje javnih del vključi največ 3 kandidate/-ke, od katerih imata dva zaključeno V. stopnjo izobrazbe, eden pa VII. stopnjo. Poizvedba se zaključi s pozivom k temu, naj se zainteresirani kandidati/-ke odzovejo na direktorjev e-naslov s kratkim življenjepisom, preden se objavi morebitni javni razpis javne delavce v Zavodu RŠ za leto 2015. Na koncu so v skladu s Katalogom javnih del 2015 navedene še konkretne naloge in zadolžitve javnih delavcev, potrebna znanja in izkušnje, ki jih bodo delavci z vključitvijo v program javnega dela pridobili z opravljanjem dela oziroma usposabljanjem (glej Prilogo C).

Na zgornje poizvedovanje se je s skeptičnimi vprašanji glede izvedbe odzval eden izmed članov glasbene redakcije Zavoda RŠ (glej Prilogo C), drugih pripomb pa ni bilo. Nadaljnje postopke v zvezi z javnimi deli sta večinoma urejala Robert Mohorič, ki v organizaciji skrbi za administracijo in finance, je zadolžen za prijavo in izvedbo javnih del ter je bil tudi mentor javnih delavcev, in Tomaž Zaniuk, direktor Zavoda RŠ. V nadaljevanju podajam ugotovitve, pridobljene s polstrukturiranim intervjujem (glej Prilogo Č) z njima, ki je bil izveden 13. oktobra 2015 v prostorih Radia Študent.

4.5 Študija

Zavod Radio Študent je registriran na podlagi ZZ, ki določa njegovo organizacijsko in zaposlitveno strukturo (poslovodni organ, organ uprave). Način upravljanja in vodenja radia v tem zakonu ni opredeljen, zato se v tem delu radio opira na Zakon o medijih, ki določa, da mora imeti medij temeljno programsko zasnovano in shemo. Ti organi so bili v osnovni obliki vzpostavljeni, še preden je Radio Študent obstajal v obliki zavoda, struktura in naloge pa so se s časom tudi spreminjale (v določenem obdobju je denimo glavni urednik opravljal tudi naloge direktorja). Tisto, česar v zvezi z delovanjem radia izrecno ne opredeljuje omenjena zakonodaja, je določeno v Aktu o ustanovitvi.

Za Radio Študent velja dvotirni način vodenja, za splošne stvari je zadolžen direktor, za programske pa urednik oziroma področni uredniki in uredništva. ZZ določa, da mora imeti zavod svet zavoda, v katerem imajo predstavnike ustanovitelj in zaposleni. V primeru Radia Študent imajo predstavnika še predstavniki redakcij in služb, ne glede na svoj zaposlitveni status, v svetu pa je tudi predstavnik zainteresirane, strokovne javnosti. Ustanovitelj (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, v nadaljevanju ŠOU) v svetu nima večine, v njem je namreč 7 članov: 3 predstavnike imenuje ŠOU (direktorja organizacije, predstavnika predsedstva, predstavnika študentske javnosti); Radio Študent imenuje 3 predstavnike (redakcij, delavcev in služb); konsenzualno se določi 7. član, ki je predstavnik strokovne javnosti. Člani sveta imenujejo in potrjujejo direktorja in odgovornega urednika, sprejemajo letni načrt dela in finančna poročila o delovanju zavoda.

Radio Študent deluje v skupno dobro članov in javnosti, saj ima status radijske postaje posebnega pomena in status izobraževalne institucije. Je kulturni producent različnih vsebin, po aktu o ustanovitvi je nepridobitna organizacija in deluje v javnem interesu.

4.5.1 Izkušnje organizacije z javnimi deli

Sredstva za delovanje Radio Študent pridobiva iz naslednjih virov: občina oziroma država, individualni donatorji, podjetja, fundacije, skladi, prodaja dobrin in storitev, viri iz tujine (evropski projekti). Letni proračun organizacije po Mohoričevih besedah znaša med 500.000 in 550.000 evrov. Skupni viri za leto 2014 se denimo znašali 550.696,00 EUR, sredstva ZRSZ za javna dela pa 31.950,00 EUR. Delež virov ZRSZ v skupnih virih je tako znašal 5,80 %.

Radio Študent svojo dejavnost izvaja na naslednje načine:

- redno zaposleni profesionalci: 4 osebe,
- prostovoljci: uradno prostovoljcev Radio Študent nima, je pa na radiu letno okrog 100 ljudi. Ti tam opravljajo prakso ali se usposabljaajo za delo

v medijih na podlagi programa 'Usposabljanje za mlade radijske delavce', ki je en pomembnejših projektov radia,

- študentsko delo: cca 90 oseb,
- s. p., podjetne, avtorske in druge sorodne pogodbe: cca 140 oseb,
- javna dela: leta 2014 *trije* javni delavci, leta 2015 pa *dva* (ker ni večjih potreb po delu, tudi ni potrebe po več delavcih).

Javna dela so se na Radiu Študent začela prvič izvajati šele leta 2014, zato me je zanimala motivacija in premisleki, ki so do tega sploh privedli. Mohorič in Zaniuk kot razlog navajata zlasti povečan obseg dela in dejavnosti ter pomanjkanje ustreznih sodelavcev na področju organiziranja in izvajanja. Posledično so tako zaznali potrebo po pomoči na različnih projektih. Gre predvsem za glasbeno produkcijo in projekte na področju glasbe ter pomoč pri prijavi in poročanju glede izvedbe projektov. Navajata tudi zmanjšanje finančnih virov iz naslova ustanoviteljskih sredstev in manj projektnih virov. V javnih delih se je tako pokazala možnost izvajanja prepotrebnih dejavnosti radia. K odločitvi za izvajanje je pripomoglo tudi zvišanje deleža sofinanciranja javnih del (prejšnja leta 60 %, nato pa 75 %).

Vsebinsko in namen razpisanih programov javnih del sta intervjuvanca na kratko povzela iz obrazca za prijavo programa javnega dela (glej tudi Prilogo D) in dejanskih zadolžitve javnih delavcev, in sicer med nalogami javnih delavcev navajata zlasti naslednja dela: informiranje javnosti in članov organizacije (priprava sporočil za javnost), podpora pri organiziranju projektov, medijsko pokrivanje dogodkov, terensko delo pri izvajanju projektov, lažja administracija, arhiviranje projektnih poročil in druge dokumentacije, lažje računovodske naloge (na primer priprava računov).

O redni zaposlitvi katerega izmed javnih delavcev na Radiu Študent niso nikoli razmišljali, saj za to nimajo razpoložljivih finančnih zmožnosti. Ker je osnovna struktura zaposlitev na radiu že vzpostavljena in podvržena zakonskim predpisom, lahko javni delavci opravljajo le dela pomočnikov na projektih. Javni delavci na Radiu Študent so bili vključeni v predpisane ukrepe ob zaposlitvi

(izpit iz varnosti pri delu, varnost na delovnem mestu), v posebne programe usposabljanja in izobraževanja pa ne, saj so že po samih osnovnih zadolžitvah vključeni v mentorstvo krovnih sodelavcev iz najrazličnejših služb in uredništev na radiu in se tako ves čas učijo ob delu. Mohorič in Zaniuk še navajata, da je vključevanje v programe izobraževanja in usposabljanja odvisno tudi od interesa javnih delavcev in zlasti omejitve trajanja javnih del; če ne bi javna dela bila omejena le na 1 leto, bi jih nemara vključevali več.

Izobrazba kandidatov ni igrala ključne vloge pri njihovem sprejemanju k opravljanju javnih del, saj se je na razpis za opravljanje javnih del prijavilo veliko število kandidatov z ustreznimi kvalifikacijami. Velik bolj ključno vlogo pri sprejemanju javnih delavcev so igrale njihove izkušnje in predhodne izkušnje z radiem. Razpis je bil namreč prilagojen izobrazbi in hkrati izkušnjam sodelavcev radia, ki delovanje ustanove že poznajo in hkrati izpolnjujejo pogoje ZRSZ za opravljanje javnih del (dolgotrajna brezposelnost oziroma 12 mesecev v evidenci brezposelnih ZRSZ). Zavrtnjeni kandidati so bili zavrtnjeni izključno zaradi velikega obsega prijav in posledično pestrega nabora primernih kandidatov.

Pri vključevanju zelenih kandidatov na Radiu Študent niso naleteli na posebne administrativne ali regulativne ovire, razen čakanja prek predpisanega roka na podpis soglasja k izvajanju programa javnega dela s strani Mestne občine Ljubljana, čeprav je občina zadolžena le za odobritev programa, ne pa njegovo (so)financiranje. Za to, da bi v javna dela vključili več kandidatov, bi morali biti pogoji bolj fleksibilni (razpis bi moral biti odprt tudi za kandidate, ki so v evidenci brezposelnih prijavljeni manj kot 1 leto), omogočeno bi moralo biti podaljšanje zaposlitve za sposobne delavce. Dodatno podporo pri vključevanju bi pomenil tudi višji odstotek sofinanciranja in možnost tega, da bi sofinanciranje oziroma odobritev programa javnih del lahko pridobili pri katerikoli instituciji (sedaj MOL). Več kandidatov ne morejo vključiti tudi zaradi razmerja s številom redno zaposlenih (le 4).

Eno od ključnih vprašanj, ki se nanaša tudi na tezo, zastavljeno v uvodu tega dela, je bilo, kako izvajalec ocenjuje učinkovitost javnih delavcev oziroma

koristi, ki jih je organizacija pridobila z zaposlitvijo javnih delavcev. Mohorič in Zaniuk sta povedala, da pri doseganju učinkovitosti zelo pomaga možnost tega, da se na razpis javnih del prijavijo kandidati, ki so že pred tem bili sodelavci radia in so zato seznanjeni z njegovim delovanjem. Tako poznajo delovni proces, v katerega so bili že prej vključeni na eni izmed njegovih točk, in ga, ko se vključijo v javna dela, spoznajo še z organizacijskega vidika. Intervjuvanca sta navedla še, da ne poznata mehanizmov, ki bi jih lahko RŠ kot izvajalec uporabil ob morebitni neučinkovitosti kandidatov, zato sta zadovoljna, da se jim na Radiu Študent s tem ni treba ubadati. Izpostavljata še, da je potreben veliko večji obseg mentorstva in učenja ob delu, preden bi bilo dejansko učinkovitost in delovno uspešnost sploh smiselno ali mogoče meriti. Vsekakor pa delovni prispevek in koristnost dosedanjih javnih delavcev ocenjujeta kot pozitiven in uspešen na predvidenih področjih, na katerih so bili zaposleni (glasbena produkcija). Zaradi prispevkov javnih delavcev razmišljata tudi o morebitnih širitvah možnosti na tem področju delovanja.

Za evalvacijo javnih del pri izvajalcih je odgovoren ZRSZ. Na Radiu Študent so od možnih oziroma zapovedanih načinov imeli opravka z naslednjimi: oddati so morali končna vsebinska poročila, vlaganje zahtevkov za povrnitev stroškov zdravniških pregledov in stroškov programov usposabljanja, spremljanje poslovanja s sredstvi za izvajanje javnih del (finančna poročila izvajalcev). Prisotnost kandidatov na delovnem mestu so beležili s plačilnimi listami, napovedanih ali nenapovedanih obiskov s strani ZRSZ pa med izvajanjem javnih del niso bili deležni. Tudi pritožbenih zahtevkov niso vlagali, ZRSZ pa med izvajanjem javnih del vsaj po vedenju intervjuvancev ni spremljal izvajanja morebitnih drugih pogodbenih obveznosti naročnikov, izvajalcev in javnih delavcev.

S potekom oziroma izvedbo javnih del so na Radiu Študent zadovoljni, poudarjajo pa, da se njihove potrebe po dodatnih zaposlenih spreminjajo sproti, zato jim ta mehanizem zelo ustreza. Ni pa nujno, da bodo javna dela za njih vedno aktualna, k njim se zatečejo le, ko potrebujejo pomoč pri izpeljavi trenutnih projektov. Za njih so javna dela torej predvsem priročen način, da

prihranijo svoja že tako omejena sredstva za delovanja in na ta način kljub temu opravijo vse delo.

4.5.2 Izkušnje javnega delavca na Radiu Študent

Čeprav je bila moja raziskava najprej osredotočena predvsem na vidike izvajanja javnih del, s katerimi se soočajo same organizacije, sem dobila priložnost, da o izkušnjah povprašam tudi enega izmed javnih delavcev na Radiu Študent. Tudi z njim sem izvedla polstrukturirani intervju (glej Prilogo E), pogovarjala sva se v živo na podlagi vnaprej pripravljenih okvirnih vprašanj.

Javni delavec v splošnem navaja, da so javna dela predstavljala dragocen vir znanja in izkušenj zanj. V javna dela je bil vključen leta 2014 oziroma do februarja leta 2015, ko so se javna dela na Radiu Študent prvič izvajala, ima pa 7. stopnjo izobrazbe. Dodaja, da je stopnja izobrazbe v veliki meri prispevala k temu, da je bil sprejet k opravljanju javnih del. S procesom dela in programske usmeritvijo radia je bil seznanjen že prej, saj je bil (in je še vedno) tudi sodelavec glasbene redakcije. Kot koristno za to, da je bil na koncu sprejet k opravljanju javnih del, ocenjuje – poleg izkazanih kompetenc – dejstvo, da je bil najprej objavljen interni razpis/poziv morebitnim kandidatom oziroma že uveljavljenim sodelavcem radia za javna dela. Med mnogimi kandidati z nedokončano izobrazbo je imel skupaj z ostalima javnima delavcema za leto 2014 namreč dokončano 7. stopnjo izobrazbe in zaradi tega prednost pred ostalimi brez ustrezne izobrazbe za vključitev. Intervjuvanec tako potrjuje, da je Radio Študent, kar zadeva javna dela, zelo nagnjen k zaposlovanju "znotraj hiše".

Tipični delovni dan je lahko opisal le pogojno, saj je v okviru svojih zadolžitev opravljal veliko različnih del. Prva zadolžitev tipičnega dne je bila obdelava prejete e-pošte (odgovarjanje na vprašanje glede tekočih projektov, diskusije glede morebitnih projektov, zaključevanje preteklih dogodkov, vlijudnostna e-pošta, arhiviranje), priprava in pošiljanje PR-sporočil, odgovarjanje na telefonske klice, priprava računov za Založbo Radia Študent, komunikacija s

SAZAS-om, glasbenim urednikom, kosilo. Po kosilu posvetitev kateremu od relevantnih projektov, urejanje družbenih medijev, priprava besedil za Facebook, urejanje drobnih opravkov, kar je nanese 8 predpisanih ur dela. Porabe časa v svojem delovniku ne ocenjuje kot optimalne, zlasti zaradi narave delovnega okolja, v katerem je večina ostalih delavcev honorarno zaposlena (citiram: "*time does not equal money*, ni obligacije, kaj je treba s časom početi, ko si na radiu"). Javni delavec je izrazil rahel dvom v svojo učinkovitost in celo upravičenost do prejetega plačila, saj je bil prej tudi sam navajen honorarnega dela, pri katerem ni imel obveze določenih delovnih ur, temveč je bistven le končni izdelek/storitev.

Tudi javni delavec, podobno kot oba predstavnika izvajalskega vidika javnih del, učinkovitosti javnih del ne navaja kot enega izmed bistvenih parametrov, ki bi se sploh na kakršenkoli način spremljali ali posebej beležili v organizaciji. Pri tem odkritosrčno navaja, da veliko vlogo pri tem igra obojestransko zavedanje, da radio krije le 25 % plače javnega delavca (izvajanje JD v 75 % krije ZRSZ): "Vsi smo se zavedali, da gre za denar, ki ni naš." O učinkovitosti se razmišlja le z vidika dela, ki je moralo biti opravljeno že glede na razpisane vsebine javnih del in potrebe organizacije. A prisotno je zavedanje, da je javni delavec v drugačnem razmerju z organizacijo kot bi bil nekdo, ki je redno zaposlen in ga organizacija v celoti plačuje sama, vse skupaj zaznamuje drugačen občutek odgovornosti.

Javni delavec navaja, da se je pri svojem delu naučil ogromno in pridobil zelo veliko veščin, ki mu zelo pridejo prav tudi pri sedanjem delu. Pri tem kot ključno omenja predvsem znanje in pomoč dveh svojih sodelavcev/mentorjev, od katerih je dobil ogromno znanja, zlasti zaradi narave dela in načina, kako sta mu sodelavca to znanje predajala, ter zaradi pričakovanj, ki sta jih do njega gojila. Pravi, da je s tem pridobil predvsem izkušnje s področij, kot so: prijava na evropske projekte in razpise, prijava kulturnih projektov, razumevanje tega, kako finančno in kulturno misliti posamezne projekte, smisel za inteligentno mišljenje kulturnega menedžmenta (vse to so izkušnje in znanja, za katere pravi, da jih pred vključitev v javna dela ni imel). Po sili razmer se je priučil tudi *piarovskega* poklica na področju kulture, čeprav se mu zdi, da je po enem letu

vklučenosti komajda zares dobro spoznal vse bistvene vidike tega dela. Zdi se mu zelo koristno, da je dobil vpogled v delovanje Radia Študent in tako hkrati dobro spoznal logiko delovanja, ki v določeni meri zagotovo velja tudi za ostale nevladne organizacije.

Posebnih oblik izobraževanja ali usposabljanja intervjuvanec ni bil deležen, še enkrat pa izpostavi veliko strokovnih kompetenc, ki jih je med delom pridobil predvsem s skrbnim mentorstvom in znanjem, ki so ga z njim delili izbrani sodelavci. Razen pisanja poročil o delu tudi ne navaja, da bi doživel katerikoli drug vidik evalvacije s strani ZRSZ.

Pravi še, da je imel zadnja dva oziroma tri mesece opravljanja javnih del precejšnje težave z motivacijo za delo, saj je po eni strani čutil, da ogromno pridobiva in prispeva, po drugi strani pa se je vedno bolj zavedal tega, da "se mu čas izteka", torej da bo njegova pogodba za javna dela kmalu potekla in ga bo najverjetneje nadomestil kdo drug. Izpostavi zanimiv pomislek, in sicer tega, da je v okviru javnih del prejemal precej višje dohodke kot večina honorarnih sodelavcev Radia Študent, ki za svoje delo prejemajo bolj ali manj simbolične zneske. To mu je povzročalo kar nekaj težav, saj je imel občutek, da marsikateri sodelavec v svoje delo vloži enako truda kot on, prejme pa veliko slabše ali celo nično plačilo le zaradi svojega honorarnega statusa. Tudi zaradi tega pomisleka dela, ki ga je opravljal v okviru javnih del, ne bi želel opravljati še naprej na tak način.

O redni zaposlitvi se z nikomer od pristojnih na Radiu Študent ni pogovarjal, bi ga pa zanimala, če bi to bilo možno. Že od začetka njegovega dela je bilo namreč jasno, da na radiu dodatnega zaposlovanja ne bo, saj so zaposlavitvene strukture že trdno zakoličene. Če ne bi bil sprejet k opravljanju javnih del na Radiu Študent, ne bi iskal redne zaposlitve nikjer drugje oziroma vsaj prek vzvodov ZRSZ ne. Poleg javnih del na Radiu Študent je namreč opravljal še druga projektna in honorarna dela. Priznava, da če ne bi opravljal javnih del, bi bil v tem letu neprimerno bolj reven, manj zadovoljen in predvsem bi se veliko manj naučil. Po izhodu iz javnih del je pridobil status samostojnega delavca v kulturi in kot tak ima sedaj dogovorjeno pogodbeno mesečno plačo, kar na neki

način enači z redno zaposlitvijo. Pravi, da prav zaradi dela, ki ga je opravljal na Radiu Študent, sedaj sploh lahko kompetentno razume svoje trenutno delo.

Javna dela, kot jih je opravljal sam, se intervjuvancu zdijo "redek vpogled v 20. stoletje", torej vpogled v tip zaposlitve, za katero se zdi, da za njegovo generacijo (gre za moškega, starega 30 let) skorajda ni več aktualna. Socialna varnost in vse ostale danosti (bolniški stalež, dopust, zagotovljeno delo, za katero se mu ni treba pogajati z naročniki) se mu zdijo skorajda že posebnost, ki je večina njegovih vrstnikov ni deležna, sploh med tistimi, ki delajo na kulturnem področju. V tej luči intervjuvanec prizna, da so bila javna dela zanj tako skorajda sanjska zaposlitvena situacija.

4.6 Hipoteza H 3

- **H 3: Zaradi fluktuacije javnih delavcev, spreminjanja notranje organiziranosti in togih normativov za vključevanje v javna dela je preučevana organizacija manj učinkovita.**

Zgoraj navedeni hipotezi so odgovori intervjuvancev (izvajalcev in javnega delavca) z Radia Študent v precejšnji meri oporekali, zato jo moram zavrniti. Po Mohoričevih informacijah posamezniki, ki so bili prek javnih zaposleni v Zavodu Radio Študent, tudi po izhodu iz javnih del opravljajo večinoma honorarna dela na področju medijev in kulture, ki je zelo zaznamovano s honorarnim oziroma prekarnim delom. Hipoteza je bila pravzaprav težko preverljiva, saj je učinkovitost javnih del po besedah izvajalcev zelo težko meriti. Na Radiu Študent se sicer strinjajo, da je del časa enega leta, kolikor so javni delavci pri njih zaposleni, namenjen temu, da javni delavec dobro spozna svoje delo in ga opravlja povsem samostojno. Z izvajalskega vidika strnejo, da bi se učinkovitost vsekakor povečala, če bi lahko zanesljive kandidate zaposlili za nedoločen čas tudi po izteku javnih del, vendar pa to ni mogoče zaradi finančnih omejitev same organizacije. Robert Mohorič kot nekoliko neučinkovito plat izvajanja javnih del navaja le dolgotrajno čakanje na podpise k soglasju za izvedbo javnih del s

strani naročnika (MOL), sicer pa ne omenja, da bi administrativni procesi kakorkoli ovirali to, da v svoj program javnih del vključijo zaželene kandidate.

5 Prihodnost programov javnih del in predlogi za izboljšave

Na podlagi prebrane literature, zakonodaje in drugih predpisov, povezanih z javnimi deli, sem pravzaprav prišla do ugotovitev, ki so izvajanju in učinkom javnih del pravzaprav zelo naklonjena. A ena izmed kritik je podana v spodnji navedbi:

Čisto posebna oblika uravnavanja povpraševanja po delovni sili so javna dela, katerih nastanek sega v obdobje pred uveljavitvijo APZ, a so dobila svoje mesto tudi v njenem okviru. Gre za neposredno odpiranje delovnih mest za začasno zaposlitev (predvsem dolgotrajno) brezposelnih, ki so vključeni v projekte, koristne za skupnost. Po ocenah liberalno usmerjenih ekonomistov gre za najbolj grob poseg na trg delovne sile, saj se umetno odpirajo delovna mesta, ki ne nastajajo na podlagi realnega tržnega povpraševanja (Modigliani in drugi v Svetlik in drugi 2002, 180).

Kot ugotavljajo Svetlik in drugi (2002), med programi javnih del v Sloveniji in v drugih državah EU ni bistvenih razlik, kar pomeni, da se zadovoljivo izvajajo, kot dobro osnovo za prihodnji razvoj programov javnih del v Sloveniji pa navajajo predvsem njihovo uravnoveženost, torej razmerje med funkcijami javnih del za različne akterje:

- programi javnih del so namreč po teh dognanjih uspešni v svoji zaposlovalski funkciji; navajajo, da se število tistih, ki med vključitvijo v programe javnih del ali v obdobju pol leta po prenehanju vključenosti najdejo zaposlitev, nenehno povečuje. To povečevanje pripisujejo povečanju obsegu izobraževanja in usposabljanja vključenih v javna dela, ki ne vključuje le konkretnih znanj in veščin, temveč zlasti znanja in veščine, potrebne za nastopanje na trgu delovne sile. Avtorji

prepoznavajo, da je tako zasnovane programe javnih del treba razvijati tudi v prihodnje;

- programi javnih del pa so po mnenju avtorjev uspešni tudi v svoji socialnopolitični funkciji oziroma v funkciji razvoja lokalnih skupnosti. Izpostavljajo zlati socialnovarstvene programe javnih del in to, da ti omogočajo zadovoljevanje potreb v lokalnih skupnostih. Hkrati omogočajo tudi izoblikovanje novih organizacij (denimo neprofitnih) z novimi delovnimi mesti, ki jamčijo za neprekinjeno zadovoljevanje teh potreb (Svetlik in drugi 2002).

Aktualni podatki ZRSZ glede izhodov iz javnih del v redno zaposlitev sicer kažejo, da se je med letoma 2010 in 2014 pri delodajalcih, pri katerih so opravljali javna dela, v posameznih letih zaposlovalo med 34,44 in 43,81 odstotka javnih delavcev, na drugi strani pa sem v študiji primera obravnavala organizacijo, v kateri o zaposlitvi svojih javnih delavcev zaradi finančnih razlogov sploh ne razmišljajo. Bi pa bilo dobrodošlo, če bi lahko katerega od honorarnih sodelavcev, ki že delujejo v organizaciji, zaposlili na njihovem primarnem področju (denimo na področju kulturnega ali glasbenega novinarstva), torej tudi za čas trajanja javnih del na delovnih mestih, ki že ustrezajo njihovemu siceršnjemu delu. Trenutno namreč na Radiu Študent javne delavce zaposlujejo samo na področju administrativne pomoči pri projektih. Iz podatkov in študije primera, namreč izhaja, da so javna dela veliko več kot le ukrep aktivne politike zaposlovanja, kljub temu pa so zelo podrejena zakonskim določilom, pogojem za vključitev in drugim kriterijem za njihovo izvajanje, ki jih določa ZRSZ.

Možne smernice za smiselno in učinkovito izvajanje javnih del v prihodnosti:

- pomembno je določiti tip ukrepa glede na cilje, ki jih želimo doseči z javnimi deli; ugotoviti, ali gre za ukrep socialne podpore, ukrep aktivacije, ukrep ustvarjanja delovnega mesta ali za kombinacijo vseh treh,
- programi javnih del bi se morali izvajati tako, da ne nasprotujejo uveljavljenim načelom države blaginje; ti programi morajo torej biti

začasni in ne smejo trajati dlje, kot je nujno, predvsem zavoljo izogibanja prejemanju denarnih nadomestil,

- pomembno je, da so ukrepi javnih del usmerjeni na prave ciljne skupine – torej na tiste, ki potrebujejo podporo pri zaposlovanju (in ohranjanju socialne vključenosti) – in da se medsebojno dopolnjujejo z drugimi ukrepi na trgu delovne sile,
- spodbujati je treba partnerski odnos med ZRSZ, občinami in nevladnimi organizacijami, saj so njihova skupna prizadevanja ključna za uspešno izvedbo del. V tretjem sektorju to pomeni, da lahko ti programi pripomorejo k ustvarjanju kapacitet za nova delovna mesta. Prav tako bi bilo smiselno raziskati možnosti sodelovanja med izvajalci usposabljanja, izobraževalnimi ustanovami, zdravstvenimi ustanovami in zaposlovalci,
- nujno je maksimizirati potencialno vrednost nekaterih javnih del. Določeni tipi dejavnosti (denimo socialno varstvo in varstvo okolja) ne zagotavljajo le vstopa na trg delovne sile, temveč lahko rezultirajo tudi v ustvarjanju delovnih mest,
- pri delu s skupinami težje zaposljivih in dolgotrajno brezposelnih je pomembno, da se osredotočimo na akcijske načrte, ki so prilagojeni posameznikom: usposabljanje, svetovanje in medvrstniško sodelovanje lahko igrajo pomembno vlogo pri nekaterih javnih delih,
- prepoznati je treba potrebo po novostih glede odziva politik na ponovno vključitev brezposelnih na trg delovne sile; to vključuje tudi premislek o vlogi drugih ukrepov na trgu delovne sile in aktivacijo drugih inovacijskih resursov,
- nujno je preudarno spremljanje ukrepov javnih del zato, da se utemeljijo investicije v tovrstne ukrepe. Evalvacija pripomore k odkritju potencialnih substitucijskih učinkov in pomaga pri oceni učinkovitosti zaposlovanja javnih delavcev, na tej podlagi se nato razvijajo priporočila za prihodnje programe in zagotavljajo povratne informacije – tako za lokalne skupnosti kot za oblikovalce politik javnih del (Evropska komisija 2012).

Menim, da se bo ukrep javnih del v bližnji prihodnosti skupaj z ostalimi socialnimi politikami in ukrepi trga dela prisiljen soočiti z mnogimi izzivi

sodobnega časa. Med njimi v trenutku, ko to pišem (oktober 2015), denimo prednjači begunska problematika. Ta je sicer po vsebini drugačna od narave javnih del, ki sem jih spoznala s študijo primera. A ravno prek javnih del bi bilo namreč mogoče in smiselno zaposliti posameznike, ki bi prevzeli del bremena prostovoljcev, policije in vojske, ki nadzorujejo prehode beguncev. Seveda pa bi bilo za kaj takega potrebno in ključno hitro odzivanje na trenutne pa tudi prihodnje družbene razmere.

Pozneje, ob morebitni potrebi po dodatni integraciji beguncev v naše okolje, pa bi lahko javna dela – seveda s prilagojenimi pogoji za vključitev in opravljanje – lahko predstavljala tudi pomemben način vključitve omenjene skupine ljudi na naš trg dela in posledično tudi v druge sisteme delovanja države in ustroje civilne družbe. Ker javna dela spadajo pod krovni ukrep kreiranja delovnih mest, pa njihovo funkcijo v luči ugotovitev te diplomske naloge razumem predvsem tako, da so namenjena kreiranju povsem novih delovnih mest, na katerih se v končni fazi zaposlijo delavci za nedoločen čas, ne pa vedno novi javni delavci. Te funkcije glede na ugotovitve mojega raziskovanja javna dela še ne izpolnjujejo.

6 Sklep

Pričujoče delo sklepam z vrnitvijo na začetek. Namenoma sem pisanje namreč začela s citatom, ki je do javnih del (in drugih ukrepov aktivne politike zaposlovanja) zadržan oziroma celo odklonilen. Poglavje o nevladnih organizacijah pa sem ravno tako namenoma začela z navedbo, ki je javnim delom po drugi strani zelo naklonjena. Glavni cilj tega dela je bila namreč primerjava teh dveh vidikov javnih del – ukrepa APZ in načina dela v organizacijah.

Moja predstava o javnih delih je temeljila zlasti na podobah delavcev, ki odpravljajo posledice kakih naravnih nesreč ali izvajajo druga obnovitvena dela. Na začetku raziskovanja in pisanja o tej temi sem domnevala, da o javnih delih na podlagi prebranega pravzaprav že dosti vem in da se bodo trditve oziroma hipoteze iz uvoda pravzaprav brez resnejših pomislekov izkazale za utemeljene. A med delom sem se ves čas soočala z najrazličnejšimi perspektivami in različno zgovornostjo podatkov ter akterjev javnih del.

V prvem poglavju sem se javnim delom posvetila z vidika ukrepa APZ. Javna dela s tega vidika služijo temu, da posameznik ohrani stik s trgom dela in delovne navade ali da se trgu dela šele približa. S tega vidika so javna dela aktivni element zaposlovalne politike. Imajo tudi socialno funkcijo, kar pomeni, da je javnim delavcem zagotovljena osnovna socialna varnost in da akterji lokalnih oblasti hkrati z njimi zagotavljajo tiste dobrine in storitve, ki prispevajo k blaginji vseh prebivalcev določenega območja. Izvedla sem raziskavo tega, koliko javnih delavcev se po opravljenih javnih delih zaposli pri delodajalcu, pri katerem so javna dela opravljali. Prva hipoteza te naloge je namreč bila, da se javni delavci večinoma ne zaposlijo pri izvajalcih javnih del. Moje domnevanje se je izkazalo za delno upravičeno, saj sem na podlagi obdelave podatkov za leta 2010–2015 glede zaposlitve javnih delavcev pri istih delodajalcih odkrila, da se pri istih delodajalcih zaposli le med približno 30 in 40 % javnih delavcev, kar pa je treba pripisati tudi ponovnim vključitvam v javna dela. Natančnejši podatki s tega področja žal niso bili na voljo, že pri pridobivanju obravnavanih pa sem

imela nekaj težav. Tezo, da se javni delavci večinoma ne zaposlijo pri izvajalcih del, sem tako potrdila, saj tudi omenjeni odstotek zaposlitev ne predstavlja večine.

Javna dela pa so na drugi strani tudi sredstvo za financiranje dela v nevladnem sektorju. Nevladne organizacije namreč izpolnjujejo številne funkcije, pri tem pa se močno zanašajo na vladne vire financiranja. Organizirane so v različnih pravnih oblikah, med njimi pa so najpogostejša društva in zavodi. Večina nevladnih organizacij temelji na načelu prostovoljstva, kar pomeni, da nimajo niti enega zaposlenega (kar 92,5 % odstotka NVO je takih). Moja hipoteza, ki se je nanašala na to poglavje, se je glasila, da so javna dela pomembna oblika izvajanja dela v nevladnih organizacijah. Zaradi razdrobljenih podatkov, ki se nanašajo na različna časovna obdobja, je nisem mogla ne potrditi ne zavreči, a ostaja vtis, da je to področje še premalo raziskano in da bo precej več o vlogi javnih del v nevladnem sektorju razkrila raziskava CNVOS, ki sem jo omenila v opombi iz poglavja o umeščenosti javnih del v sfero nevladnih organizacij.

S študijo konkretnega primera sem prikazala tako proceduralne kot vsebinske vidike izvajanja javnih del v Zavodu Radio Študent. V odgovorih izvajalcev in nekdanjega javnega delavca v tej organizaciji je prevladovalo enotno mnenje obeh strani, da so javna dela koristna in enostavna oblika dela. V preučevani organizaciji so z izvajanjem javnih del začeli šele leta 2014, a so tako z javnimi delavci kot s sodelovanjem z ZRSZ zadovoljni. Ne navajajo posebnih težav, razen čakanja na soglasje občine za izvajanje del. Vseh 5 dosedanjih javnih delavcev na Radiu Študent je bilo z organizacijo že prej povezanih. Po koncu javnih del se v organizaciji sicer niso redno zaposlili, a z njo ostajajo povezani tudi po zaključku javnih del, svoje nove primarne zaposlitve pa so našli na področju (honorarnega) kulturnega in medijskega udejstvovanja. Intervjuvani javni delavec je bil z zaposlitvijo prek javnih del zelo zadovoljen, kot prednosti navaja predvsem pridobljena znanja, redno zaposlitev in zavarovanja, kot se sam izrazi, pa je pridobil tudi "redok vpogled v 20. stoletje"; pojasnil je, da se je v tem letu opravljanja javnih del srečal s tipom zaposlitve, za katerega se mu zdi, da njegovi generaciji (gre za moškega, starega 30 let) skorajda ni več dosegljiv. Moja teza v tem poglavju se je glasila, da je zaradi fluktuacije javnih

delavcev, spreminjanja notranje organiziranosti in togih normativov za vključevanje v javna dela preučevana organizacija manj učinkovita. Na podlagi zgoraj povzetih odgovorov intervjuvancev sem jo morala zavreči.

Šele na podlagi preučitve obsega in vsebine javnih del je mogoče sprejemati sklepe in ukreniti potrebno za to, da javna dela res dosežejo vse svoje cilje. Pomembno je namreč, da so javna dela po svojem namenu uravnotežena, da je njihovo izvajanje smiselno tako za pristojni organ za zaposlovanje kot tudi za naročnike, izvajalce in javne delavce. In predvsem je pomembno, da sta izvajanje javnih del in njihova vsebina prilagojena trenutnim potrebam skupnosti oziroma družbe. V času pisanja se kot priložnost za to, da javna dela izpolnijo svoje poslanstvo, kaže zlasti begunska kriza, ki smo ji priča, seveda pa to še zdaleč ni zadnje področje, na katerem lahko javna dela izpolnijo svoj potencial. Da bi lahko bila javna dela zares uspešna v vseh svojih funkcijah, bi bilo treba partnerstvo med akterji del še bolj okrepiti, k čemur lahko pripomore predvsem dosledna evalvacija in izčrpna komunikacija med akterji. Zelo pomembno se mi zdi, da se spremeni pogled delodajalcev na javna dela, ki v tem ukrepu vidijo le priložnost, da znižajo stroške poslovanja svoje organizacije oziroma na račun javnih del opravijo dodatno količino dela. Na drugi strani pa se mi zdi prav tako pomembno, da se vsebina javnih del prilagodi oziroma natančno določi šele na podlagi specifične dejavnosti posamezne organizacije in da ne izhaja le iz preveč splošnih kategorij javnih del.

Čisto za konec moram dodati, da sem se pisanja lotila z nekaj skepse in zadržanosti do ukrepa javnih del, a sem z raziskovanjem vendarle odkrila veliko "pozitivnih" oziroma koristnih vidikov javnih del. Ker gre vsaj v praktičnem segmentu tega dela za študijo enega primera, na podlagi katerega sem oblikovala tudi nekatere sklepe glede zastavljene hipoteze iz tega poglavja, seveda to ne more biti reprezentativno za sistem javnih del na splošno, a zaključki se mi kljub temu zdijo obetavni za nadaljnji razvoj javnih del in študij na to temo, ne glede na področje oziroma vsebino javnih del.

7 Literatura

1. Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije. 2012. *Odločba*. Dostopno prek: http://www.akos-rs.si/files/Elektronski_mediji/Nadzor_vsebin/Odlocbe_strokovnega_nadzora/Radio-Student-SN-38160-1-2011-9-odlocba-status-studentskega-programa-posebnega-pomena.pdf (8. junij 2015).
2. Anheier, Helmut K. 2005. *Nonprofit Organizations. Theory, management, policy*. London in New York: Routledge.
3. CNVOS. 2010a. *Delo v nevladnih organizacijah – od poslanstva do kariere*. Dostopno prek: http://www.cnvos.si/UserFiles/File/publikacijeCNVOS/Delo_v_nevladnih_organizacijah_od_poslanstva_do_kariere.pdf (13. oktober 2015).
4. --- 2010b. *Pregled politik in ukrepov za spodbujanje zaposlovanja z vidika možnosti njihove uporabe v nevladnem sektorju*. Dostopno prek: http://www.cnvos.si/UserFiles/File/Zagovornistvo/Analize/spodbujanje%20za_poslovanja%20v%20NVO.pdf (23. september 2015).
5. CNVOS. 2015a. *NVO sektor: dejstva in številke*. Dostopno prek: http://www.cnvos.si/article?path=/podrocja_dela/zagovornistvo/nvo_sektor:_dejstva_in_stevilke (13. junij 2015).
6. --- 2015b. *Število NVO*. Dostopno prek: <http://www.cnvos.si/article/id/10027/cid/359> (13. junij 2015).
7. --- 2015c. *Število zaposlenih v NVO*. Dostopno prek: <http://www.cnvos.si/article/id/10028/cid/359> (13. junij 2015).
8. --- 2015č. *Prihodki NVO*. Dostopno prek: <http://www.cnvos.si/article/id/10029/cid/359> (7. maj 2015).

9. Dernovšek, Igor. 2015. Pri nas je vsaj eno leto brezposeln že vsak drugi iskalec dela: Z vsako zavrnitvijo me je manj. *Dnevnik*, 14. julij. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042716765/slovenija/-pri-nas-je-vsaj-eno-let-brezposeln-ze-vsak-drugi-iskalec-dela> (14. julij 2015).
10. Evropska komisija. 2012. *Activation measures in times of crisis: the role of public works – Executive Summary*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13548&langId=en> (24. september 2015).
11. --- 2013. *Public works: how can PES contribute to increasing their value as an activation tool?* Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13384&langId=en> (17. junij 2015).
12. Golčar, Bojan. 2013. *Strategija razvoja nevladnih organizacij v Podravju v kontekstu načrtovanja regionalnega razvoja*. Dostopno prek: http://nevladna.zavodpip.si/sites/default/files/bojan_golcar_razvojno_nacrtovanje_RRP_strategija_razvoj_NVO%5B1%5D_1.pdf (15. junij 2015).
13. Hudales, Zdenka, Lučila Hvala, Vera Hvala, Branka Kuzma, Žarko Markovič, Milan Pavliha, Irena Pirc, Matjaž Verbič in Lidija Zelnik. 1996. *Javna dela v Sloveniji*. Ljubljana: Republiški zavod za zaposlovanje.
14. Ministrstvo za javno upravo. 2015. *Priprava osnutka Zakona o nevladnih organizacijah v javnem interesu*. Dostopno prek: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/SNO/ZNVO/ZNVO-predlog3_junij2014.doc (24. september 2015).
15. *Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov javnih del*. Ur. l. RS 96/2013. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=115099> (3. december 2015).

16. Predlagam.Vladi.si. 2015. *Javna dela in možnost zaposlitve*. 9. marec. Dostopno prek: <http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/6606> (19. oktober 2015).
17. Radio Študent. 2015. *Avizzo (Neil Armstrong)*. Ljubljana, 7. december.
18. Repovž, Erika. 2013. Devet tisoč brezposelnih v javna dela. *Delo*, 12. december. Dostopno prek: <http://www.delo.si/druzba/delova-borza-dela/devet-tisoc-brezposelnih-v-javna-dela.html> (8. julij 2015).
19. Statistični urad Republike Slovenije. 2015. *Statistični register delovno aktivnega prebivalstva*. Ljubljana: interno gradivo.
20. Stičišče NVO osrednje Slovenije. 2012. *Izvajanje programov javnih del v letih 2009, 2010 in 2011 v NVO*. Dostopno prek: <http://www.srce-me-povezuje.si/?lng=sl&t=novice&id=2616> (14. september 2015).
21. --- 2014. *Z javnimi deli do zaposlovanja v NVO. Objavljen je razpis za javna dela 2015*. Dostopno prek: <http://www.consulta.si/novice/514> (12. september 2015).
22. Svetlik, Ivan, Jože Glazer, Alenka Kajzer in Martina Trbanc. 2002. *Politika zaposlovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
23. Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.
24. ŠOU v Ljubljani. 2012. *Akt o ustanovitvi Zavoda Radio Študent*. Dostopno prek: http://www.sou-lj.si/dokumenti/akti/akt%20o%20ustanovitvi_rs.pdf (11. maj 2015).
25. Umanotera. 2004. *Poročilo o stanju v nevladnem sektorju*. Dostopno prek: <http://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2015/10/Poro%C4%8Dilo-o-stanju-NVO-v-Sloveniji.pdf> (13. junij 2015).

26. Verbajs, Matej. 2014. *Obseg javnega financiranja nevladnih organizacij v letih 2009–2013*. Dostopno prek: http://www.cnvos.si/UserFiles/File/Zagovornistvo/dejstva_stevilke/Analiza%20Obseg%20javnega%20financiranj%20nvo%202003_2013_novo.pdf (14. junij 2015).
27. Wahl, Asbjørn. 2011. *The Rise and Fall of the Welfare State*. London: Pluto Press.
28. *Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1)*. Ur. l. RS, 21/2013. Dostopno prek: <http://imss.dz-rs.si/imis/f11c3dd2a0a388f85f59.pdf> (7. maj 2015).
29. *Zakon o urejanju trga dela (ZUTD-A)*. Ur. l. RS 80/2010. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5840> (7. maj 2015).
30. *Zakon o zavodih (ZZ)*. Ur. l. RS 12/91. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO10> (13. junij 2015).
31. Zavod PIP. 2014. *Posledice krčenja oziroma ukinitve sofinanciranja programov na področju kulture, socialnega varstva, okolja, mladine v Mestni občini Maribor, iz vidika organizacij in uporabnikov njihovih storitev*. Dostopno prek: http://nevladna.zavodpip.si/sites/default/files/posledice_ukinitve_sredstev_za_programe.pdf (12. september 2015).
32. Zavod Radio Študent. 2015. *Info*. Dostopno prek: <http://radiostudent.si/info> (1. junij 2015).
33. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. 2014a. *Letno poročilo 2013*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/_files/6063/letno_porocilo_2013.pdf (7. julij 2015).
34. --- 2014b. *Katalog programov javnih del 2015*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/_files/6449/Katalog_programov_javnih_del_2015.pdf (7. maj 2015).

35. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. 2015a. *Sprememba javnega povabila za izbor programov javnih del za leto 2015*. Dostopno prek: https://www.ess.gov.si/_files/6511/JP_JD_2015_objavljeno_28_11_2014.pdf (2. december 2015).
36. --- 2015b. *Programi*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/iskalci_zaposlitve/programi (25. april 2015).
37. --- 2015c. *Letno poročilo 2014*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/_files/7724/letno_porocilo_2014.pdf (3. december 2015).
38. --- 2015č. *Javna dela 2015 – novo povabilo*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/delodajalci/financne_spodbude/razpisi/razpisi?aid=1011 (7. julij 2015).
39. --- 2015d. *Število novosklenjenih pogodb z osebo za vključitev v ukrepe APZ po spolu, 2015*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/_files/6753/APZ_vkljucene_osebe_2015_spol.xls (7. julij 2015).
40. --- 2015e. *Dolgotrajno brezposelne osebe*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/_files/7100/Analiza_DBO.pdf (14. julij 2015).
41. --- 2015f. *Javna dela*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/iskalci_zaposlitve/programi/zaposlovanje/javna_dela_2015 (7. maj 2015).
42. --- 2015g. *Navodila za izvajanje programov javnih del v letu 2015 za izvajalce programov*. Dostopno prek: http://www.ess.gov.si/_files/6573/JD_Navodila_za_izvajalce_2015.pdf (10. junij 2015).
43. --- 2015h. *Podatki o izhodih v redno zaposlitev*. Ljubljano: interno gradivo.

Priloge

Priloga A: Pogodba o zaposlitvi pri javnih delih

POGODBA O ZAPOSLOTVI ZARADI OPRAVLJANJA JAVNIH DEL

1. **Ime in priimek**.....EMŠO.....davčna številka.....
kraj bivanja
(v nadaljevanju: udeleženec)

2. **izvajalec programa javnega dela**, ki
ga zastopa..... (v nadaljevanju: izvajalec)

1. člen

Ta pogodba o zaposlitvi se sklepa za opravljanje javnih del v programu z nazivom....., ki se izvaja v skladu s sklenjeno Pogodbo o izvajanju programa javnega dela št:, v okviru katere bo udeleženec v času od do opravljal (opis del skladno s konkretnimi zadolžitvami in nalogami udeležencev, odobrenimi v izbranem programu javnega dela)
.....
.....

2. člen

Pogodba se sklepa na podlagi Pogodbe o vključitvi udeleženca v javno delo št. za opravljanje dela za poln delovni čas 5 dni na teden. Kot poln delovni čas se šteje 40-urna tedenska delovna obveznost.

3. člen

Delo po tej pogodbi se bo opravljal:

1. na sedežu izvajalca javnih del v poslovnih prostorih (navesti kje)
.....

2. izven sedeža izvajalca oziroma poslovnih prostorov (navesti kje)

.....

3. na terenu (navesti kje)

Delovni čas je razporejen (dopoldne, popoldne, izmensko delo, nočno, nedeljsko ...)

4. člen

Udeleženec, ima pravico do letnega dopusta, ki se določi ob upoštevanju 51. člena Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 21/13 in 63/13; v nadaljnjem besedilu: ZUTD-A) in določil zakona, ki ureja delovna razmerja v delu, ki se nanaša na pridobitev pravice do letnega dopusta in način njegove izrabe.

5. člen

Udeleženec javnega dela je upravičen do plače, izražene v deležu od minimalne plače po ravneh strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti za delo, ki ga opravlja v programu javnega dela.

Plača za opravljanje dela po tej pogodbi znaša EUR (l. bruto), kar predstavlja višino plače za raven strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti za delo, ki ga opravlja udeleženec v programu javnega dela.

Višina plače je določena v skladu s 52. členom ZUTD-A.

Sestavni del plače so v skladu s kolektivno pogodbo izvajalca tudi naslednji dodatki:

- dodatek za posebne pogoje dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa,
- dodatki za posebne obremenitve pri delu, neugodne vplive okolja in varnosti pri delu in za delo v delovnem času, ki je za delavca manj ugoden.

6. člen

Izvajalec je dolžan izplačati plačo na transakcijski račun udeleženca št.:, odprt pri (naziv banke).

7. člen

Udeležencu poleg plače in dodatkov pripada povračilo stroškov za prevoz na/z dela, povrnitev stroškov prehrane med delom ter regres za letni dopust.

8. člen

V primerih upravičenih odsotnosti, določenih v zakonu, ki ureja delovna razmerja, ima udeleženec enake pravice v zvezi z nadomestili plače, kot jih uživajo vsi delavci v delovnem razmerju.

9. člen

Izvajalec zagotavlja pogoje za varnost in zdravje pri delu v skladu s posebnimi predpisi o varnosti in zdravju pri delu in bo:

1. udeleženca seznanil z ukrepi, predpisanimi za varnost pri delu,
2. udeleženca usposobil za varno delo na delovnem mestu,
3. preizkusil njegovo znanje iz varnosti pri delu,
4. zagotovil posebno varstvo delavca v skladu z veljavno zakonodajo,
5. zagotovil osebna zaščitna sredstva
.....
6. zagotovil preventivne – obdobje zdravstvene preglede
.....

10. člen

Pogodba o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del, preneha veljati, ko poteče čas, za katerega je sklenjena, predčasno pa v primerih:

1. če se udeleženec zaposli ali samozaposli,
2. če udeleženec samovoljno zapusti javno delo,
3. če udeleženec ne izpolnjuje delovnih obveznosti iz sprejetega programa javnega dela,
4. če udeleženec zaradi nepravočasnega, nestrokovnega in nekakovostnega dela ne dosega rezultatov, ki se lahko pričakujejo od povprečnega udeleženca,
5. če predčasno preneha program javnega dela iz objektivnih razlogov na strani zavoda, izvajalca ali naročnika programa javnega dela,

6. če se udeleženec vključi v usposabljanje, ki se financira iz sredstev evropskih strukturnih skladov,
7. če udeleženec odkloni ustrezno ali primerno zaposlitev, ki mu jo ponudi zavod ali drug izvajalec ukrepov,
8. če udeleženec odkloni usposabljanje, ki ga predlaga zavod.

Posebna pogodba o zaposlitvi, sklenjena za izvajanje javnih del, lahko preneha samo iz razlogov, zaradi katerih preneha vključitev v javno delo.

Udeleženec mora v primeru samozaposlitve ali zaposlitve pri drugem delodajalcu, ali v primeru vključitve v usposabljanje (1. in 6. točka prvega odstavka tega člena) pred nastopom nove zaposlitve ali vključitve v usposabljanje, izvajalcu javnih del in zavodu podati pisno izjavo o odpovedi te pogodbe o zaposlitvi. Vključitev v javno delo udeležencu preneha dan pred nastopom nove zaposlitve ali vključitve v usposabljanje.

V primeru iz 2. točke prvega odstavka tega člena izvajalec programa javnih del odpove pogodbo o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del udeleženčeve samovoljne zapustitve javnega dela in en izvod odpovedi nemudoma posreduje tudi zavodu. Na podlagi prejete odpovedi zavod pozove udeleženca na razgovor. Če se udeleženec vabilu ne odzove ali če uradna oseba zavoda ugotovi, da je bila odpoved posledica udeleženčevega samovoljnega ravnanja ga zaradi kršitve s pogodbo o vključitvi v javno delo prevzetih obveznosti preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ.

V primerih, navedenih v 3. in 4. točki prvega odstavka tega člena, je izvajalec programa javnega dela o nameravani odpovedi in razlogih zanj dolžan predhodno obvestiti udeleženca in zavod. Pred podajo odpovedi mora udeležencu omogočiti zagovor. Zato je dolžan v obvestilu o nameravani odpovedi poleg obrazložitve razlogov navesti tudi čas in kraj, na katerem bo udeleženec lahko podal zagovor. Na zagovoru sodeluje tudi uradna oseba zavoda, kar mora izvajalec upoštevati pri določitvi datuma in ure zagovora. O poteku zagovora mora biti izdelan zapisnik, ki ga podpišejo in je vročen vsem

udeležencem. V primeru, da je razlog za predčasno prenehanje pogodbe o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del na strani udeleženca, ga zavod zaradi kršitve s pogodbo o vključitvi v javno delo sprejetih obveznosti preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb oziroma oseb, vključenih v programe aktivne politike zaposlovanja.

V primeru iz 5. točke prvega odstavka tega člena izvajalec programa javnega dela odpove pogodbo o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del z dnem prenehanja pogodbe o izvajanju programa javnega dela.

V primeru iz 7. in 8. točke prvega odstavka tega člena Zavod o udeleženčevi prekinitvi vključitve v program obvesti izvajalca, ki mora izvesti vse potrebne aktivnosti za prenehanje zaposlitve. Zaposlitev preneha 8 dan po izvajalčevem prejemu obvestila Zavoda.

Če udeleženec javnih del meni, da je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del neupravičena, lahko uveljavi sodno varstvo.

11. člen

Pogodba je napisana v treh (3) izvodih od katerih prejmeta pogodbeni stranki po en izvod in en izvod Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Območna služba

12. člen

Ta pogodba velja z dnem, ko jo podpišeta obe pogodbeni stranki.

Udeleženec:

.....

datum:

Izvajalec:

.....

datum:

Priloga:

obrazec Izjava o stroških prevoza udeleženca

Priloga B: Vsebinsko poročilo glede izvajanja javnih del

POROČILO O PRIDOBLENJI ZNANJ, VEŠČINAH IN SPRETNOSTI ZA UDELEŽENCE PROGRAMA JAVNEGA DELA

Naziv izvajalca programa javnega dela:

Naziv programa javnega dela:

Številna pogodbe o izvajanju programa javnega dela:

Poročilo o izvajanju programa javnega dela:

Navedite vsebine programa javnega dela, kakšna je bila razporeditev delovnega časa, ali ste zagotavljali morebitne dodatke za delo udeležencev, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa

Za vsakega posameznega udeleženca programa (ime in priimek):

Navedite dela in naloge (konkretna opravila), ki jih je v programu izvajal:
Opišite katere veščine, znanja in spretnosti (usposobljenost) je udeleženec pridobil z delom*:

Navedite morebitne izdelke, ki jih je udeleženec izdelal (projekt, raziskava, analiza, ročni izdelek, ipd):
Navedite, če ste udeleženca vključili v kak program izobraževanja ali usposabljanja in katera znanja je s tem pridobil (priložite potrdilo, če je bilo izdano):
Če je posebna pogodba z udeležencem predčasno prenehala, navedite razloge:
Ali ste udeleženca po zaključku programa javnega dela redno zaposlili? DA NE

* pri opisu pridobljenih veščin, znanj in spretnosti bodite čim bolj konkretni: npr. udeleženec pozna potek..., zna pripraviti..., zna voditi..., pozna osnove..., je usposobljen za..., ipd.

Mentor (ime in priimek):

Podpis:

Odgovorna oseba izvajalca (ime in priimek):

Podpis:

Žig

V _____, dne: _____

Poročilo prejmejo: - Zavod RS za zaposlovanje

- udeleženec

Priloga C: Interna poizvedba glede upravičencev do opravljanja javnih del na Radiu Študent (e-pošta)

[Sodelavci] interna poizvedba o naboru upravičencev programa javna dela 2015 zavoda za zaposlovanje rs

2 messages

Tomaž Zaniuk <tomaz.zaniuk@radiostudent.si> 3 February 2015 at 15:12

To: mailing lista Apr <apr@radiostudent.si>, mailing lista Kultura <kultura@radiostudent.si>, mailing lista Univerza <univerza@radiostudent.si>, mailing lista Gr <gr@radiostudent.si>, "Usta, Kruh in Voda" <spikerji@radiostudent.si>, Tehnicno udarjeni <ttrs@radiostudent.si>, Sodelavci Radia Student <sodelavci@radiostudent.si>

zdravo.

rš je dobil odobreno izvajanje programa javnih del tudi v letu 2015, sedanjim javnim delavcem pa se v naslednjih dnevih oz. tednih izteka eno leto, kolikor se lahko javna dela opravljajo, zato bomo iskali nove javne delavce.

s tem mejlom želimo najprej interno preveriti, kdo izmed sodelavk in sodelavcev rš je do sodelovanja v programu upravičen in koga bi s strani zavoda za zaposlovanje rs sofinancirano javno delo na rš v 2015 zanimalo. upravičeni pa morajo biti na zavodu prijavljeni najmanj eno leto.

naziv programa je Pomoč društvu ali drugi nevladni organizaciji, ki delujejo v javnem interesu, pri organiziranju in izvajanju njihovih dejavnosti.

v javna dela lahko vključimo največ 3 kandidate in kandidatke. 2 z zaključeno V. stopnjo izobrazbe in 1 z VII. stopnjo.

konkretne zadolžitve in naloge, potrebna znanja in udeležencev so spodaj, kopirane iz prijave/pogodbe za jd 2015.

za program jd 2015 na rš zainteresirane sodelavke in sodelavce naprošam, da se mi s kratkim življenjepisom oglasijo na mejl, da jih evidentiramo kot potencialne kandidate in kandidatke pred morebitnim javnim razpisom za udeležence programa jd 2015 na rš.

lp,
tomazz.

Konkretne zadolžitve in naloge udeležencev:

(natančneje navedite opravila, ki izhajajo iz širših vsebin, ki so določene v Katalogu programov javnih del)

Pomoč nevladni organizaciji (zavodu) pri organiziranju in izvajanju dejavnosti:

pomoč pri informiranju javnosti in članov organizacije

pomoč pri organiziranju projektov

pomoč pri informiranju javnosti – skrb za medijsko pokrivanje dogodkov

sodelovanje pri terenskem delu, kjer se izvajajo projekti

pomoč pri izvajanju projektov

pomoč pri urejanju projektne dokumentacije

Potrebna znanja:

(natančna opredelitev znanj in veščin, ki jih oseba potrebuje za delo)

poznavanje administrativnih standardov, komunikacijske sposobnosti,

osnovno znanje angleškega jezika, sposobnost pripravljanja osnovne projektne dokumentacije

samostojnost in sposobnost timskega dela,

računalniška pismenost, dobro znanje slovenskega jezika

Znanja, ki jih bodo udeleženci z vključitvijo v program javnega dela pridobili z opravljanjem dela

oziroma usposabljanjem:

delo v kompleksnih in raznolikih timih sodelavcev

delo na projektih na področju kulture in medijev ter javnih dogodkov

kreativno pisanje in sodelovanje z mediji

organizacija dela manjšega tima sodelavcev

Sodelavci mailing list

Sodelavci@radiostudent.si

<http://lists.radiostudent.si/listinfo/sodelavci>

ales rojc <rojc.ales@gmail.com> 6 February 2015 at 11:10

ReplyTo:

gr@radiostudent.si

To: glasbena redakcija <gr@radiostudent.si>

Cc: mailing lista Apr <apr@radiostudent.si>, Tehnicno udarjeni <ttrs@radiostudent.si>, Sodelavci Radia Student <sodelavci@radiostudent.si>, mailing lista Kultura <kultura@radiostudent.si>, mailing lista Univerza <univerza@radiostudent.si>, "Usta, Kruh in Voda" <spikerji@radiostudent.si>

A to je podoben razpis kot tisti pred kakim letom, ko se na primer na očitno zavrnjene prijave niti ni pošiljalo odklonilnih odgovorov in je nek tip iz pisarne težil Anžetu Zormanu, naj se že vendar prijavi na razpis, da ga bojo lahko vzeli, kar se je potem tudi zgodilo?

Al je to kak drugačen razpis?

V čem drugačen?

Gr mailing list

Gr@radiostudent.si

<http://lists.radiostudent.si/listinfo/gr>

Priloga Č: Intervju z izvajalcem javnih del (Zavod Radio Študent, v njegovem imenu Robert Mohorič in Tomaž Zaniuk)

1. Na osnovi katere zakonodaje je Zavod Radio Študent registriran?

2. Kako določila tega zakona določajo (če sploh): organizacijsko in zaposlitveno strukturo radia ter način upravljanja in vodenja radia?
3. Kakšna je sestava upravnega odbora oziroma sveta organizacije (sedanja sestava in zadolžitve članov)?
4. Kakšen status ima organizacija na osnovi dejavnosti, ki jo izvaja:
 - deluje v javno dobro s koncesijo,
 - deluje v javno/splošno dobro brez koncesije,
 - deluje v skupno dobro (članov in javnosti).
5. Katere so ciljne skupine/uporabniki organizacije oziroma komu je delovanje organizacije primarno namenjeno?
6. Iz katerih virov pridobiva organizacija sredstva za svoje delovanje?
 - občina oziroma država,
 - Loterija Slovenije,
 - individualni donatorji,
 - podjetja,
 - fundacije, skladi,
 - članarine,
 - prodaja dobrin in storitev,
 - viri iz tujine,
 - drugi viri.
7. Koliko znaša letni proračun organizacije (približno v EUR)?
8. Na kakšne načine Radio Študent izvaja svojo dejavnost:
 - z zaposlenimi profesionalci (koliko, izobrazbena struktura):
 - s prostovoljci (koliko, kdo so, kaj delajo):
 - s študentskim delom (koliko):
 - prek podjetnih, avtorskih ali morebitnih sorodnih pogodb:
 - javna dela (razporeditev javnih delavcev in njihovo število po letih, odkar se JD izvajajo):
9. Začetek izvajanja javnih del na RŠ (leto začetka). Razlogi oziroma premisleki, ki so privedli do prijave na razpis oziroma do začetka izvajanja javnih del.
10. Iz katerih virov oziroma v kakšnem razmerju med viri financiranja pridobiva organizacija sredstva za izvajanje javnih del?

11. Opišite, prosim, na kratko vsebino in namen razpisanih programov javnih del.
12. Ste kdaj razmišljali o redni zaposlitvi katerega izmed javnih delavcev? Zakaj da ali zakaj ne?
13. Ste javne delavce kdaj vključili v kak program usposabljanja ali izobraževanja? Če da, te programi ali dejavnosti, prosim, navedite.
14. V javnem pozivu za javna dela na Radiu Študent za leto 2015 je bilo navedeno, da lahko RŠ v izvajanje javnih del vključi največ 3 kandidate/-ke, od katerih imata dva zaključeno V. stopnjo izobrazbe, eden pa VII. stopnjo. Koliko ustreznih kandidatov je bilo v opravljanje javnih del dejansko vključeno za leto 2015 in v minulih letih izvajanja JD? So imeli vsi ustrezno izobrazbo oziroma kakšno vlogo je izobrazba igrala pri sprejemanju kandidatov?
15. Ste pri postopkih vključevanja želenih kandidatov naleteli na kakšne administrativne oziroma regulativne ovire?
16. Kateri so bili razlogi, da morebitni zavrtnjeni kandidati niso bili sprejeti k opravljanju javnih del?
17. Se vam zdi, da bi javna dela vaši organizaciji lahko prinesla več koristi, če bi bilo vključevanje z administrativnega vidika poenostavljeno oziroma če bi bili pogoji za vključitev drugačni, morda manj rigidni? Kaj bi bilo potrebno za to, da bi v izvajanje JD vključili več kandidatov?
18. Kako ocenjujete učinkovitost javnih delavcev oziroma koristi, ki jih je organizacija pridobila z zaposlitvijo javnih delavcev?
19. Evalvacija javnih del oziroma kateri vidiki spremljanja javnih del s strani Zavoda za zaposlovanje so bili v preteklosti izvedeni na RŠ?
20. Kaj bi glede izvedbe javnih del v vaši organizaciji spremenili, izboljšali?

Priloga D: Prijava programa javnega dela na razpis ZRSZ za leto 2015

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

PROGRAM JAVNEGA DELA

NAZIV IZVAJALCA programa javnega dela

...Zavod Radio Študent

(obvezno vpišite)

NAZIV PROGRAMA javnega dela

6.5. Pomoč društvu ali drugi nevladni organizaciji, ki delujejo v javnem interesu, pri organiziranju in izvajanju njihovih dejavnosti

.....

(naziv obvezno izberite iz Kataloga programov javnih del 2015)

Program javnega dela se bo izvajal v občini : ...**Mestni občini Ljubljana**

(obvezno vpišite, kadar občina ni naročnik programa)

Predviden **pričetek** izvajanja programa: ...**1. 1. 2015** *(vpišite predviden datum)*

Predvideno **trajanje** programa v mesecih: **12 mesecev** *(vpišite št. mesecev)*

Predvidene brezposelne osebe za vključitev v program razvrstite po ravneh strokovne izobrazbe – vsaka oseba je lahko razvrščena izključno v eno raven.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH OSEB ZA VKLJUČITEV V PROGRAM JAVNEGA DELA:								
Raven izobrazbe	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj

Število oseb					2		1	3
---------------------	--	--	--	--	---	--	---	---

V primeru **95% sofinanciranje Zavoda** za plače udeležencev, **obvezno obkrožite**, da boste v program javnega dela:

- a. vključili samo brezposelne **invalidne** ali
- b. vključili **najmanj polovico brezposelnih Romov**

V primeru **razvojnega programa (točka 7.1, 7.2. ali 7.3.)** obvezno izpolnite **obrazložitev** razvojne komponente programa oziroma opis vsebine programa:

- opis **izvedenih** aktivnosti v letu 2014 (*doseganje ciljev projekta*)

.....

- opis **načrtovanih** aktivnosti za leto 2015

.....

OPIS DELA UDELEŽENCEV javnih del:

Izpolnite za vsako predvideno **raven strokovne izobrazbe in vrsto dela posebej!** Če osebe opravljajo enako vrsto dela, lahko spodnjo tabelo izpolnite za vse osebe skupaj, v nasprotnem primeru izpolnite za vsako osebo spodnjo tabelo posebej.

Zahtevnost dela, ki ga bo opravljal udeleženec v programu, mora ustrezati predvideni ravni izobrazbe.

Raven izobrazbe: VII.	Število
potrebnih oseb: 1	
Primerni poklici skladni z ravnjo izobrazbe:	
univerzitetni diplomirani upravni organizator, univerzitetni diplomirani ekonomist,	

univerzitetni diplomirani komunikolog
Konkretne zadolžitve in naloge udeležencev: <i>(natančneje navedite opravila, ki izhajajo iz širših vsebin, ki so določene v Katalogu programov javnih del)</i>
Pomoč nevladni organizaciji (zavodu) pri organiziranju in izvajanju dejavnosti:
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri informiranju javnosti in članov organizacije
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri organiziranju projektov
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri informiranju deležnikov v projektih
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri izvajanju projektov
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri informiranju javnosti – skrb za medijsko pokrivanje dogodkov
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri informiranju in pisanju vmesnih in končnih poročil za naročnike projektov
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri koordiniranju prostovoljnega dela in prostovoljcev
<ul style="list-style-type: none"> • sodelovanje pri terenskem delu, kjer se izvajajo projekti
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri koordinaciji z deležniki na nacionalni ravni in mednarodni ravni, v primeru mednarodnih projektov
Potrebna znanja: <i>(natančna opredelitev znanj in veščin, ki jih oseba potrebuje za delo)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • poznavanje administrativnih standardov, komunikacijske sposobnosti,
<ul style="list-style-type: none"> • dobro znanje angleškega jezika, sposobnost pripravljanja projektne dokumentacije
<ul style="list-style-type: none"> • evalvacija projektov, samostojnost in sposobnost timskega dela,
<ul style="list-style-type: none"> • računalniška pismenost, odlično znanje slovenskega jezika
Znanja, ki jih bodo udeleženci z vključitvijo v program javnega dela pridobili z opravljanjem dela oziroma usposabljanjem:
<ul style="list-style-type: none"> • delo v kompleksnih in raznolikih timih sodelavcev
<ul style="list-style-type: none"> • projektno načrtovanje na področju kulture in medijev ter javnih dogodkov
<ul style="list-style-type: none"> • koordinacija večjega števila partnerjev
<ul style="list-style-type: none"> • kreativno pisanje in sodelovanje z mediji
<ul style="list-style-type: none"> • organizacija dela večjega tima sodelavcev

Raven izobrazbe: V.	Število
potrebni oseb: 2	
Primerni poklici skladni z ravno izobrazbe:	
Gimnazijski maturant, poklicna matura administracije in uprave, ekonomski tehnik	
Konkretne zadolžitve in naloge udeležencev:	
<i>(natančneje navedite opravila, ki izhajajo iz širših vsebin, ki so določene v Katalogu programov javnih del)</i>	
Pomoč nevladni organizaciji (zavodu) pri organiziranju in izvajanju dejavnosti:	
<ul style="list-style-type: none"> • pomoč pri informiranju javnosti in članov organizacije • pomoč pri organiziranju projektov • pomoč pri informiranju javnosti – skrb za medijsko pokrivanje dogodkov • sodelovanje pri terenskem delu, kjer se izvajajo projekti • pomoč pri administrativnem vodenju projektov – lažja administracija • pomoč pri arhiviranju projektne dokumentacije • lažja administrativna pomoč pri računovodskem vodenju projektov 	
Potrebna znanja:	
<i>(natančna opredelitev znanj in veščin, ki jih oseba potrebuje za delo)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • poznavanje administrativnih standardov, komunikacijske sposobnosti, • osnovno angleškega jezika, sposobnost arhiviranja projektne dokumentacije • samostojnost in sposobnost timskega dela, • računalniška pismenost, dobro znanje slovenskega jezika 	
Znanja, ki jih bodo udeleženci z vključitvijo v program javnega dela pridobili z opravljanjem dela oziroma usposabljanjem:	
<ul style="list-style-type: none"> • delo v kompleksnih in raznolikih timih sodelavcev • Delo na projektih na področju kulture in medijev ter javnih dogodkov • kreativno pisanje in sodelovanje z mediji • organizacija dela večjega tima sodelavcev 	

Opomba: obrazec program javnega dela se uporablja za vse programe Kataloga programov javnih del za leto 2015

Priloga E: Intervju z javnim delavcem na Radiu Študent

1. Katero stopnjo izobrazbe imate doseženo? Je ta vplivala na to, da ste bili vključeni v javna dela na RŠ?
2. Ali ste bili pred vključitvijo v javna dela na Radiu Študent že seznanjeni z dejavnostjo te organizacije ali pa bili vanjo kako drugače vključeni?
3. Opišite vsebino programa javnega dela, ki ste ga opravljali: kakšna je bila razporeditev delovnega časa, ste prejeli morebitne dodatke za delo, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa?
4. Opišite, prosim, dela in naloge ali pa tipični delovni dan in konkretna opravila, ki ste jih v programu izvajali.
5. Katere veščine, znanja in spretnosti (usposobljenost) ste pridobili z opravljanjem javnih del na Radiu Študent?
6. Ste se po koncu programa javnih del (redno) zaposlili v Zavodu Radio Študent oziroma ali ste se z delodajalcem o tej možnosti pogovarjali?
7. Ali bi si, če ne bi opravljali JD na Radiu Študent, v tem času iskali redno zaposlitev oziroma se vam zdi verjetno, da bi redno zaposlitev našli?
8. Ali menite, da bi lahko svoje delo na Radiu Študent opravljali bolj učinkovito, če bi bili redno zaposleni?
9. Navedite, prosim, morebitne ovire, s katerimi ste se srečevali pri opravljanju javnih del v primerjavi s tem, če bi bili redno zaposleni.
10. Ste bili v okviru opravljanja javnih del vključeni v kak program usposabljanja ali izobraževanja? Če da, program(e) prosim navedite.
11. Opišite evalvacijo izvajanja javnih del s strani ZRSZ.